UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris:
CZU: 657.1:005.53:368(478)(043)

DOLGHI VLADIMIR

RECONFIGURAREA CONTABILITĂȚII MANAGERIALE ÎN SOCIETĂȚILE DE ASIGURĂRI ÎN CONTEXTUL MODERNIZĂRII SISTEMULUI DECIZIONAL INTERN

522.02 CONTABILITATE; AUDIT; ANALIZĂ ECONOMICĂ

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

CHIŞINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul departamentului „Contabilitate și Informatică economică” a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:
COJOCARU Maria, doctor în științe economice, conferențiar universitar, USM, Republica Moldova

Referenți oficiali:

1. **Referent - TIMUȘ Angela**, doctor în economie, conferențiar cercetător, Institutul Național de Cercetări Economice, ASEM;
2. **Referent - GROSU Veronica**, doctor în economie, profesor universitar, Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România.

Componența Consiliului Științific Specializat pentu susținerea publică a tezei de doctor:

1. **Președinte - BÎRCĂ Aliona**, doctor habilitat în economie, conferențiar universitar, ASEM;
2. **Secretar științific - LUȘMANSCHI Galina**, doctor în economie, conferențiar universitar, USM;
3. **Membru - ULIAN Galina**, doctor habilitat în economie, profesor universitar, USM;
4. **Membru - MIHAILA Svetlana**, doctor în economie, conferențiar universitar, ASEM;
5. **Membru - GOLOCIALOVA Irina**, doctor în economie, conferențiar universitar, USM;
6. **Membru - GRIGOROI Lilia**, doctor în economie, conferențiar universitar, ASEM

Susținerea va avea loc la data de 26.04.2024, ora 14.00, în ședința **Consiliului Științific Specializat D 522.02-24-13** din cadrul Universității de Stat din Moldova, pe adresa: MD-2009, mun. Chișinău, str. Alexei Mateevici, 60, Blocul Central, etajul 3, cab. 331.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Moldova, pe pagina http://dspace.usm.md:8080/xmlui/handle/123456789/11269 și pe pagina web a ANACEC: https://www.anacec.md/.

Rezumatul a fost expediat la 22.03.2024

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat de susținere publică a tezei de doctor,
doctor în științe economice, conferențiar universitar **LUȘMANSCHI Galina**

Conducător științific:
doctor în științe economice,
conferențiar universitar **COJOCARU Maria**

Autor: **DOLGHI Vladimir**

© DOLGHI Vladimir, 2024

CUPRINS

REPERILE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII 4

CONȚINUTUL TEZEI 8

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI 28

BIBLIOGRAFIE 31

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI 32

ADNOTARE (română, engleză, rusă) 33

REPERILE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța practică a problemei abordate. În societatea modernă, serviciile de asigurări joacă un rol din ce în ce mai important în dezvoltarea economiei la nivel național și global. Asigurarea este un mijloc de protejare a intereselor cetățenilor și activităților de antreprenoriat, dar, totodată, prezintă și un mecanism important de redistribuire a fondurilor în economie. Oferind compensații pentru pierderile neprevăzute, societățile de asigurări contribuie la consolidarea și stabilizarea societății, stimulează entitățile de pe piața națională să acționeze mai activ, să se dezvolte mai rapid și să se integreze în economia mondială.

Asigurarea este un instrument de protecție împotriva pierderilor financiare imprevizibile (funcția de bază) și există într-o formă sau alta de sute de ani, care în perioada contemporană s-au dezvoltat și s-au schimbat, s-a majorat considerabil gradul de pătrundere a asigurărilor în toate sferele vieții umane. Evoluția asigurării este diversă: de la daune aduse vieții, sănătății sau proprietății unei anumite persoane, până la daunele suferite de întreprinderi mari de nivel internațional și corporații, ridicându-se la sume de milioane de euro. Funcțiile asigurărilor sunt determinate de rolul lor în viața cotidiană și de zonele pe care poate să le influențeze. La nivel macro și microeconomic, asigurările îndeplinesc funcții importante, printre care este și distribuția. În cadrul acesteia, asigurările acumulează și distribuie bani în cadrul societății. Asigurarea poate reduce costurile de producție, poate reduce întreruperile producției prin compensarea promptă a pierderilor și asigurării accelerate de preluare a activității după întrerupere; poate servi și ca sursă de investiții în economie. Aceasta este benefică pentru economia statului în ansamblu, precum și pentru activitățile individuale de antreprenoriat, dar și pentru persoanele fizice.

O importanță majora are semnificația socială a asigurării. Asigurarea de sănătate obligatorie sau facultativă, prin care cetățenilor li se acordă sprijinul medical, asigurarea cu pensie sau asigurarea în caz de accidente, care permit cetățenilor să beneficieze de prestații în caz de invaliditate sau deces contribuie la bunăstarea socială a populației. Funcția socială consă în sprijinul material oferit în vremuri dificile, pentru a rezolva anumite probleme asociate cu sănătatea sau cu invaliditatea.

La rândul său, oferind protecție altor entități și preluând riscurile acestora, societatea de asigurări își desfășoară activitățile financiare și economice în condițiile incertitudinii mediului de afaceri extern și intern. Pe de o parte, societatea de asigurări este o entitate economică ce își desfășoară activități antreprenoriale în condiții de risc, iar pe de altă parte, obiectul activității acesteia sunt riscurile de asigurare asumate prin contractele de asigurare încheiate cu clienții, adică riscurile altor entități economice. Acest lucru evocă faptul că societățile de asigurări, spre deosebire de entitățile din alte sectoare ale economiei, sunt mai mult supuse incertitudinii mediului de afaceri, iar activitățile lor sunt asociate cu caracterul contingent al principalelor rezultate și a indicatorilor de performanță.

În acest context, problematica suportului contabil prin asigurarea cu informații calitative procesele de business a asigurătorului este actuală și vital necesară, deoarece afectează continuitatea activității acestuia. Abordarea contabilității manageriale, evoluția acesteia în industria de asigurări și remodelarea ei în contextul schimbării modelelor de business în sectorul menționat sunt puțin dezvoltate, iar la nivel național, practic, nu se întâlnesc studii empirice care să contribuie la soluționarea problematicii date. Conturând această arie de studiu, cercetarea doctorală intervine cu noi viziuni asupra dezvoltării aspectelor conceptuale, metodologice și aplicative ale contabilității manageriale în contextul modernizării sistemului decizional din cadrul societăților de asigurări locale.

Descrierea situației în domeniu și identificarea problemelor cercetării. Problematica contabilității manageriale și situația actuală a modernizării sistemului decizional intern au fost abordate în lucrările de cercetare ale unor oameni de știință străini și autohtoni, precum din Republica Moldova: V. Țurcanu, G. Ulian; V. Bucur; A. Nederița; L. Grigoroi, S. Mihaila, M. Cojocaru, L. Lazari; I. Golocialova; A. Bîrcă, L. Bugaian; L. Grabarovschi; E. Bajarean; G. Lușmanschi, G. Badicu; V. Panuș și alții; din România: V. Grosu; N. Tabără; S. Briciu; S. Oprea; R. M. Lascu și M.A. Pușcaș; din Federația Rusă, N. I. Chupakhina; Ya. V. Sokolov; V.T.Chaya; A.D. Sheremet; S.M. Shapiguzov; O. E. Nikolaeva, T. V. Shishkova; S. A. Nikolaeva; T. P. Karpova; V. E. Kerimov; S.N. Polenova; din SUA: Charles T. Horngren și J. Forster; Economistul englez K. Drury, din Franța: R. Aubert, ș.a.

Autorii nominalizați au aprofundat diferite studii în domeniul contabilității manageriale și sistemului decizional, au examinat problematica și au constatat-o ca un domeniu important în dezvoltarea unei entități moderne, care activează în condițiile economiei concurențiale necesitând o permanentă investigație și modernizare a sistemului decizional intern, fapt ce impune examinarea complexă a aspectelor teoretice și aplicative de organizare a contabilității în cadrul proceselor de business, specifice activității societății de asigurări.

În contextul dat, analiza situației actuale a organizării contabilității și asigurării sistemului decizional intern cu informații veridice și în timp real, în special în sectorul de asigurări al Republicii Moldova, a determinat tema de cercetare a problemelor din sectorul vizat cu privire la organizarea contabilității pe procese de business specifice activității de asigurări, problemelor adoptării IFRS și efectelor acestora asupra politicilor contabile ale entității din sectorul de asigurări, inclusiv cele legate de necesitatea asigurării managerilor de la toate nivelurile de conducere a asigurătorului cu informații pentru luarea deciziilor. La elaborarea prezentei cercetări, autorul a luat în calcul opiniile rezultate din cercetările realizate de autorii autohtoni și străini, actele legislative și normative din domeniu la nivel național și internațional.

Obiectul cercetării îl constituie fluxurile informaționale aferente practicilor actuale de organizare a contabilității manageriale în societățile de asigurări din țară; modelele de procese de business practicate de antreprenorii citați; sistemul informațional al contabilității manageriale existent în acest sector al economiei naționale și utilitatea acestuia pentru elaborarea și fundamentarea deciziilor manageriale în cadrul societății de asigurări din Republica Moldova și pentru evaluarea performanței acesteia de către părțile interesate; totodată, autorul a analizat fluxurile informaționale de la entitățile: „GENERAL ASIGURĂRI" S.A., „INTACT ASIGURĂRI GENERALE" S.A., „MOLDCARGO" S.A., „TRANSELIT" S.A. și alte societăți de asigurări și intermediari în asigurări, participanți profesioniști ai pieței de asigurări din țară.

Scopul cercetării reprezintă examinarea complexă a aspectelor teoretice și aplicative de organizare a contabilității în cadrul proceselor de business, specifice activității societății de asigurări, în vederea identificării problemelor existente și fundamentării direcțiilor prioritare de reconfigurare a contabilității și raportării manageriale în contextul implementării modelelor moderne de afaceri în industria de asigurări din țară și modernizării sistemului decizional intern conform tendințelor internaționale de dezvoltare și practicilor țărilor cu economii dezvoltate.

Pentru realizarea scopului propus au fost stabilite următoarele ***obiective:***

- ✓ cercetarea premiselor apariției, etapelor și tendințelor evoluției contabilității manageriale, dezvoltării sistemului informațional al acesteia;
- ✓ revizuirea definiției de contabilitate managerială în contextul dezvoltării modelelor moderne de business;
- ✓ analiza sistemului informațional al contabilității manageriale în calitate de producător de informații pentru factorii interni de decizii și părțile interesate;
- ✓ delimitarea proceselor de business în sectorul de asigurări și abordarea efectelor IFRS asupra politicilor de organizare a contabilității în cadrul acestora;
- ✓ relevarea aspectelor metodologice și problemelor actuale de îmbunătățire a calității contabilității manageriale în societățile de asigurări;
- ✓ investigarea cadrului de raportare și identificarea soluțiilor aferente asigurării cu informații a procesului decizional intern al societății de asigurări în contextul modernizării acestuia;
- ✓ conturarea particularităților de implementare a remodelării contabilității și raportării manageriale în condițiile modernizării sistemului decizional al societății de asigurări.

Prezentarea metodologiei de cercetare. Cercetările efectuate sunt bazate pe metoda dialectică cu elementele sale fundamentale: analiza, sinteza, inducția, deducția, precum şi pe metodele caracteristice disciplinelor economice: observarea, compararea, selectarea şi gruparea. Cercetările se fundamentează pe rezultatele investigațiilor efectuate de către savanții și cercetătorii autohtonii și străini, de asemenea, au fost examinate actele normative internaționale și ale RM din domeniul cercetat. Totodată, au fost identificate şi cercetate bunele practici internaționale în domeniul implementării IFRS, îndeosebi specifice organizării contabilității operațiilor de asigurări, care pot să

contribuie la dezvoltarea contabilității și a sistemului decizional intern al societăților de asigurări din Republica Moldova.

Au fost studiate tipurile și conținutul informației non-financiare raportate la nivel local de către entitățile de interes public din sectorul non-bancar, prezentate pe site-ul oficial al acestora. Metoda comparativă aplicată a servit un bun suport în identificarea diferențelor dintre reglementările și practicile de raportare la nivel național, în comparație cu cele europene și la nivel global. În scopul unei bune înțelegeri a rolului raportării în procesul decizional și influenței acesteia asupra evaluării performanței entității, am colectat și am analizat informații din surse teoretice, metodologice, informații ale Biroului Național de Statistică, baze de date științifice, inclusiv de natură empirică. În procesul abstractizării științifice, a fost evaluat impactul Standardelor Internaționale de Raportare Financiară asupra îmbunătățirii calității informațiilor furnizate părților interesate.

Analiza unui șir de lucrări științifice, metodologice, practice, a legislației, actelor normative la nivel național și internațional, a permis autorului studiului să formuleze opinii referitoare la problematica abordată.

Ipoteza de cercetare: dezvoltarea contabilității manageriale în industria de asigurări din Republica Moldova în contextul implementării în sectorul dat al economiei naționale a unor modele moderne de afaceri care impun remodelarea acesteia și noii configurări de raportare financiară și non-financiară internă, contribuind la îmbunătățirea proceselor manageriale la toate nivelele organizaționale ale societății de asigurări, eficientizării activității acesteia și evaluării performanței de părțile interesate.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere constau în: aprofundarea definiției de contabilitate managerială racordată modelelor moderne de business în sectorul de asigurări; recomandarea sistemului informațional al contabilității manageriale în calitate de producător de informații pentru luarea deciziilor manageriale în cadrul societăților de asigurare; elaborarea unor soluții pentru problemele asiguratorilor prin îmbunătățirea calității contabilității manageriale și recomandări de organizare a acesteia pe procese de business ale societății de asigurări; propunerea unor tehnici noi de configurare și implementare a contabilității manageriale în funcție de modernizarea sistemului decizional intern în sectorul de asigurări.

Problema științifică importantă soluționată rezidă în identificarea direcțiilor prioritare de dezvoltare și reconfigurare a contabilității manageriale în societățile de asigurări din Republica Moldova în contextul implementării modelelor moderne de business în industria asigurărilor din țară și modernizării sistemului decizional intern conform tendințelor internaționale de dezvoltare și practicilor țărilor cu economii dezvoltate. Soluționarea problemei propuse în cercetare a demonstrat avantajele recomandărilor formulate ce țin de implementarea unor noi configurări contabile și de raportare managerială în contextul modernizării sistemului decizional intern al societății de asigurări, unor abordări inovaționale cu privire la asigurarea stabilității financiare a asigurătorului, contribuția acestora la eficientizarea activității entităților locale din sectorul cercetat, vizibilității acestora pe piață, dezvoltarea portofoliului de clienți, consolidarea relației cu comunitatea și sporirii de capital.

Noutatea științifică constă în fundamentarea recomandărilor privind configurarea și implementarea contabilității manageriale în sectorul de asigurări în funcție de modernizarea sistemului decizional intern al societății de asigurări și vizează următoarele elemente inovaționale:

- ✓ aprofundarea și dezvoltarea teoretică a noțiunii de contabilitate managerială în contextul dezvoltării modelelor moderne de business în sectorul de asigurări;
- ✓ fundamentarea unei abordări inovative a sistemului informațional al contabilității manageriale în calitate de producător de informații pentru factorii de decizii ai societății de asigurări;
- ✓ elaborarea recomandărilor privind perfecționarea cadrului normativ aplicabil în sectorul de asigurări în contextul efectelor IFRS asupra politicilor de organizare a contabilității în cadrul societății de asigurări;
- ✓ elaborarea criteriilor aprecierii cadrului de raportare și identificarea soluțiilor asigurării cu informații a procesului decizional intern al societății de asigurări în contextul modernizării acestuia;

- ✓ propunerea soluțiilor pentru îmbunătățirii calității contabilității și raportării manageriale în societățile de asigurări prin remodelarea acestora și perfecționării sistemului decizional al societății de asigurări.

Semnificația teoretică rezidă în dezvoltarea teoretică a contabilității bazată pe procesele de business specifice activității societății de asigurări la nivel local și oferirea suportului conceptual pentru înțelegerea proceselor de business și organizării contabilității în cadrul societăților de asigurări; argumentarea unei abordări noi a contabilității manageriale în contextul dezvoltării modelelor de business în sectorul de asigurări.

Valoarea aplicativă a cercetării se confirmă prin:

- argumentarea unui instrumentar conformat contabilității manageriale racordat modelelor noi de business în sectorul de asigurări;
- recomandarea sistemului informațional al contabilității manageriale factorilor de decizii la toate nivelurile de conducere a societății de asigurări;
- aplicarea în practică a recomandărilor privind utilizarea tehnicilor de configurare a contabilității manageriale în funcție de modernizarea sistemului decizional intern pentru fiecare proces de business al societății de asigurări;
- recomandarea unui set de rapoarte interne elaborate de autor conform specificului proceselor de business în contextul asigurării, și în caz de necesitate, simulării solvabilității și disponibilității societății de asigurări de active pentru acoperirea rezervelor tehnice și cerinței de capital minim, la orice dată este necesar de calculat.

Implementarea rezultatelor științifice proiectate în teză. Materialele tezei sunt utilizate în activitățile practice ale societăților naționale de asigurări: C.A.*„General Asigurări" S. A.,* Compania „Intact Asigurări Generale", Compania intrnațională de asigurări „TRANSELIT" S. A. Rapoartele interne elaborate conform specificului fiecărui proces de business al societății de asigurări în mare parte au fost implementate în SAR „Moldcargo" S.A., dar și în alte entități din sectorul cercetat.

Totodată, rezultatele științifice proiectate în teză s-au materializat prin implementarea modelului de ținere a contabilității separat pe procese de business, specifice activității societăților de asigurări din țară, în urma organizării cursului de formare continuă în cadrul USM: *„Principii generale contabile internaționale în practica societăților de asigurări conform IFRS"* pentru practicieni, 900 de ore. Autorul a fost formatorul cursului dat și coautor al manualului *Contabilitatea societăților de asigurări. Politici contabile conform IFRS*, deține drepturile de autor pentru proprietatea intelectuală. Manualul indicat se utilizează de către cadrele științifico-didactice în cadrul predării disciplinei „Contabilitatea societăților de asigurări" la specialitatea „Contabilitate", ciclul I, licență din cadrul USM și în alte instituții de învățământ superior din țară. În perioada 18 – 26 septembrie 2023, în cadrul programului privind instruirea profesională continuă a profesioniștilor din domeniul asigurărilor cu tematica: *Aplicarea Standardelor Internaționale de Raportare Financiară. IFRS 17 „Contracte de asigurare"*, autorul tezei a realizat activități de formator de 30 ore.

În perioada 2013-2019, autorul tezei a participat la elaborarea documentelor de politici în sectorul real al economiei naționale în cadrul programului: „*Consolidarea activității de audit și raportare financiară în țările din Parteneriatul Estic"* (STAREP), proiectul EduCoP. Ca rezultat în cadrul proiectului, cu susținerea Băncii Mondiale, a fost elaborată *„Strategia de dezvoltate a contabilității și auditului în Republica Moldova"*, unde autorul lucrării date este unul din coautori.

Rezultatele cercetării au fost publicate în 17 lucrări științifice în reviste științifice de specialitate aprobate de ANACEC și la forumurile științifice naționale și internaționale. Mai multe materiale legate de implementarea IFRS 17 în sectorul de asigurări din țară sun publicate de autor în alte reviste de profil.

Volumul și structura tezei. Teza cuprinde: adnotare, introducere, trei capitole, concluzii și recomandări, bibliografie (255 de titluri), 29 anexe, 141 de pagini text de bază, 7 tabele și 9 figuri. Rezultatele obținute sunt publicate în 17 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: contabilitate managerială; societăți de asigurări; politici contabile; configurări contabile; raportare financiară; Standarde Internaționale de Raportare Financiară; sistem informațional, procese de afaceri; procese decizionale; sistem intern de gestiune a societății de asigurări; arhitectura procesului decizional; modelul de business în asigurări.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** sunt evidențiate și argumentate actualitatea temei de cercetare și importanța problemei abordate, precum și problemele științifice importante soluționate în domeniul contabilității manageriale și sistemului decizional, scopul și obiectivele cercetării realizate de autorul tezei, valoarea aplicativă și rezultatele științifice principale înaintate spre susținere. Autorul nominalizează entitățile care au constituit obiectul cercetării, entitățile la care au fost implementate rezultatele cercetării, informațiile privind publicațiile autorului, volumul și structura tezei.

Capitolului 1. REPERE TEORETICO-CONCEPTUALE CU PRIVIRE LA CONTABILITATEA MANAGERIALĂ ȘI EVOLUȚIA ACESTEIA CA COMPONENTĂ A MANAGEMENTULUI SOCIETĂȚII DE ASIGURĂRI. Atorul analizează rezultatele cercetării conceptului contabilității manageriale, etapele de dezvotare, utilitatea sistemului informațional al acesteia în luarea deciziilor manageriale la toate nivelele ierarhice de management ale entității. Totodată, autorul a analizat diferite puncte de vedere ale cercetătorilor autohtoni și străini cu privire la definirea esenței, rolului și funcțiilor contabilității în economia mondială; importanța contabilității manageriale în gestiunea entității; a determinat premisele metodologice pentru organizarea unui sistem de contabilitate managerială în industria de asigurări și a stabilit importanța acestuia în gestiunea unei societăți de asigurări.

Principalele abordări organizatorice și metodologice legate de definirea și identificarea contabilității manageriale, rezultate din cercetările autorului au fost grupate în felul următor:

1. În abordările savanților C. T. Horngren și J. Forster; R. B. Schattke și H. G. Jensen; S. A. Nikolaeva, F. T. Hot, M. A. Zholaeva, A. P. Arkhipov și alții, ***contabilitatea managerială*** *este interpretată* ***ca un sistem informațional pentru managementul întreprinderii***.
2. Savantul N. Tabără, cunoscut cercetător din România, tratează ***noțiunea de „contabilitate de gestiune" ca parte a procesului de conducere, producând informații necesare planificării şi controlului de gestiune.*** Alt savant român, S. Oprea, definește ***contabilitatea managerială ca fiind o reflectare a tuturor operațiunilor de colectare și repartizare a costurilor pe direcții și de calcul al costului produselor.***
3. Autorii A. Chmel, B. Needles, O. E. Nikolaeva, T. V. Shishkova consideră că ***contabilitatea managerială prevede colectarea, înregistrarea, sistematizarea doar a informațiilor contabile sau a contabilității manageriale și o definesc ca un subsistem al contabilității***.
4. Conform afirmațiilor savantului R. Anthony, cercetătorilor R. V. Schattke și H. G. Djensen, există și altă opinie cu privire la esența contabilității de gestiune, și anume ca „***producerea de informații pentru management"***, profesorul M. A. Vakhrushina are aceeași opinie.
5. Savantul autohton, profesorul V. Țurcanu, definește ***contabilitatea managerială ca sistem contabil integrat care vizează asigurarea colectării, procesării, interpretării și prezentării informațiilor financiare și nefinanciare în raportarea de gestiune***. Autorii O.E. Nikolaeva, T. P. Karpov, V.E. Kerimov, A.D. Sheremet, S.N. Polenova și alții sunt de aceeași părere, ***că contabilitatea managerială este un sistem de contabilitate independent integrat.*** Având aceeași opinie, Docentul Polenova S.N. mai precizează că ***datele contabilității manageriale sunt folosite și ca mijloc de obținere a succesului în afaceri, contribuind la reducerea riscurilor antreprenoriale***.

În lucrările publicate în revistele de profil și în cadrul forumurilor științifice, *autorul tezei a demonstrat dezacordul cu privire la definirea contabilității manageriale în calitate de subsistem al contabilității întreprinderii.*

În același timp, în urma aprofundării studiilor realizate, *autorul a propus <u>o nouă definiție</u>:* ***„contabilitatea managerială este un sistem de contabilitate independent și integrat, care înregistrează, prelucrează și furnizează informații financiare și non-financiare pentru întocmirea rapoartelor interne și luarea deciziilor manageriale ce permit construirea unui sistem de afaceri modern pentru alte părți interesate în scopul măsurării eficienței capitalului investit și evaluării performanței entității".*** După autor, această *definiție* prezintă sarcinile actuale ale contabilității manageriale ce corespund dezvoltării economiei competitive moderne și lărgește funcțiile acesteia, care trebuie să dispună de un sistem informațional puternic destinat atât utilizatorilor interni, cât și altor părți interesate și, totodată, prin informațiile prezentate în rapoartele non-financiare să contribuie la vizibilitatea entității și sporirii de capital.

De asemenea capitolul se concentrează și pe etapele de dezvoltare a contabilității manageriale. Profesorii Jacob G. (Jake) Birnberg, Universitatea din Pittsburg și Michael D. (Mike), Universitatea de Stat „Shields Michigan" presupun începutul cercetărilor în domeniul contabilității manageriale în SUA,

diferită de cercetarea contabilității costurilor și propun de a fi considerată în jurul anului 1960, când au avut loc două evenimente importante. *În primul rând*, contabilitatea costurilor s-a extins pentru a include apariția contabilității manageriale. Înainte de 1960, de exemplu, manualele erau axate aproape exclusiv pe contabilitatea costurilor, nu pe cea managerială și puneau accentul principal pe costul produselor pentru evaluarea stocurilor și determinarea veniturilor. În SUA metoda „*Standard-cost"* a apărut la începutul secolului al XX-lea, unde s-a pus pentru prima dată problema determinării costurilor pe bază de calcule tehnice și de studiu ale consumurilor de materii prime, materiale, timp. Metoda dată a fost supusă mai multor modificări și la permanente îmbunătățiri, utilizarea acesteia a fost permisă în mai multe țări. *În al doilea rând*, în 1959, Fundația Ford a propus profesionalizarea educației în afaceri de către universități și, pentru realizarea acestui scop, s-a cerut creșterea accentului pe cercetările în domeniul afacerilor și contabilității manageriale. Însă cercetările în domeniul dat, în curs de dezvoltare înainte de apariția revistei JMAR, erau puține și se concentrau în câteva universități. Majoritatea din aceste universități aveau una sau două facultăți, care pregăteau cadre în domeniul de management și contabilitate managerială și ca rezultat nu au oferit prea mult sprijin pentru cercetare din mai multe motive, inclusiv: de finanțare, asistență pentru cercetare, suport informatic, sarcini de predare reduse. În anii 1960, un grup de tineri profesori interesați de cercetarea în domeniul contabilității manageriale, condusă de William W. Cooper, au dezvoltat aceste cercetări și mai târziu, în anul 2002, conform constatărilor profesorilor Jacob G. (Jake) Birnberg și Michael D. (Mike) au câștigat primul premiu pentru contribuția pe viață la dezvoltarea contabilității manageriale.

Un context istoric privind clasificarea etapelor de dezvoltare a contabilității de către cercetătorii-economiști și, ca componentă a acesteia, contabilitatea managerială, este oferit în lucrările publicate de cercetătorii din Federația Rusă, N. I. Chupakhina, Ya. V. Sokolov și în alte lucrări științifice.

În baza cercetărilor realizate cu privire la subiectul de identificare a etapelor și condițiilor de apariție a contabilității manageriale în diferite țări ale lumii, autorul tezei a oferit propria viziune asupra istoriei dezvoltării acesteia, și anume: etapa inițială în dezvoltarea contabilității manageriale poate fi considerată până la anii 1950, etapa a doua – perioada 1950-1965, etapa a treia – anii 1965-1985 și etapa dezvoltării progresive începe din anul 1985, care continuă să se perfecționeze în funcție de țară și modelele de afaceri implementate la nivel macro- și micro- economic. În opinia autorului, evoluția contabilității manageriale este condiționată de mai mulți factori de dezvoltare economică și socială. Practicile internaționale în domeniul contabilității de gestiune au fost dezbătute pentru prima dată la nivelul Comitetului pentru Contabilitate Financiară și de Gestiune (FMAC) al Federației Internaționale a Contabililor (IFAC), care și-a făcut cunoscută poziția printr-un document publicat în 1989 și revizuit zece ani mai târziu.

Savantul din România, TABĂRĂ, N susține că fiecare categorie de concepte se articulează cu altele pentru a forma cadrul conceptual a contabilității de gestiune, care se prezentă grafic de autor în Figura 1.1.

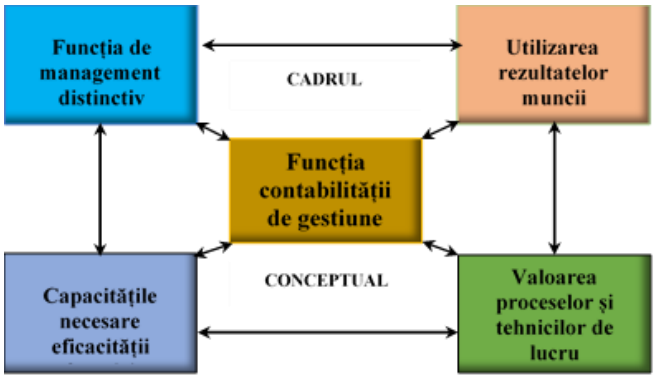

Figura 1.1. Cadrul conceptual și funcțiile contabilității de gestiune
Sursa: Elaborat de autor în baza sursei nr.151.

Conceptele menționate în figura 1.1, definesc *contabilitatea de gestiune ca parte a procesului de conducere, producând informații necesare planificării și controlului de gestiune*. Dacă studiem *rolul contabilității manageriale prin prisma importanței acesteia în realizarea obiectivelor – cheie ale entității*, atunci sunt predeterminate schimbările fundamentale în înțelegerea esenței contabilității manageriale și locului acesteia în sistemul de management al întreprinderii. Schematic, esența și locul contabilității manageriale în sistemul de management al entității este prezentată de autor în Figura 1.2.

Figura 1.2. Contabilitatea managerială în sistemul de management al întreprinderii
Sursa: elaborat de autor în baza surselor nr. 10, 22, 168, 242.

Analiza relației elementelor structurale ale entității în sistemul de management prezintă contabilitatea managerială ca sursă veridică de informații pentru toate nivelele de luare a deciziilor manageriale în cadrul entității și pentru părțile interesate.

În capitolul 1, autorul tezei a cercetat „*contabilitatea managerială*" și în calitate de sistem informațional. În opinia cercetătoarei Ramona VASILESCU, Universitatea „Tibiscus" din Timişoara, România, orice analiză economică a unei unități economice are la bază informația, privită ca o resursă, și modul în care aceasta este vehiculată. În opinia autoarei, fiecare sistem informațional se poate descompune în trei componente principale: intrările, prelucrările și rezultatele. Raportul cantitativ dintre aceste trei componente, care nu prezintă subordonarea lor, dar reflectă modul în care datele, informațiile și cunoștințele colaborează într-un proces permanent, adică datele pot fi folosite pentru a obține informații și cunoștințe, iar cunoștințele, la rândul lor, pot fi folosite pentru a obține informații și date se prezintă în figura 1.3.

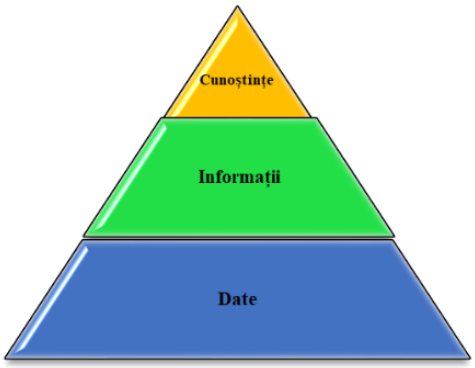

Fig. 1.3. Piramida informațională.
Sursa: Elaborat după sursa nr. 131.

În opinia autoarei, sistemele informaționale se studiază în cadrul domeniului în care funcționează și, la rândul său, *contabilitatea este în sine un sistem informațional, care procesează, colectează, stochează, prelucrează și distribuie informații celor care au nevoie de ele*.

Sistemul informațional, care poate oferi informațiile solicitate, este sistemul producător și distribuitor de informații și asigură atât *culegerea si prelucrarea datelor, cât și diseminarea lor părților interesate*. În acest fel, autorul prezintă ciclul de viață al sistemului informațional în Figura 1.4.

Fig. 1.4. Ciclul de viață al sistemului Informațional
Sursa: Elaborat de autor.

Opinia cercetătoarelor din România, R. M. Lascu și M.A. Pușcaș este că informațiile contabile și sistemele informaționale contabile reprezintă un aspect din ce în ce mai important în luarea deciziilor

economice și în asigurarea transparenței decizionale. În centrul sistemului informațional economic, *informația contabilă rezultată din folosirea tehnologiilor informaționale rămâne singura sursă de comunicare și de înțelegere a vieții economice*.

Concomitent, autorii consideră că expresia sistem de informare contabil, sau sistem informațional contabil, utilizată în literatura de specialitate indică faptul că *contabilitatea poate fi abordată ca un sistem, iar informațiile furnizate de acest sistem sunt specifice contabilității, construindu-se astfel un mijloc real de comunicare cu mediul extern, dar și în cadrul întreprinderii, între compartimente sau sectoare de activitate*.

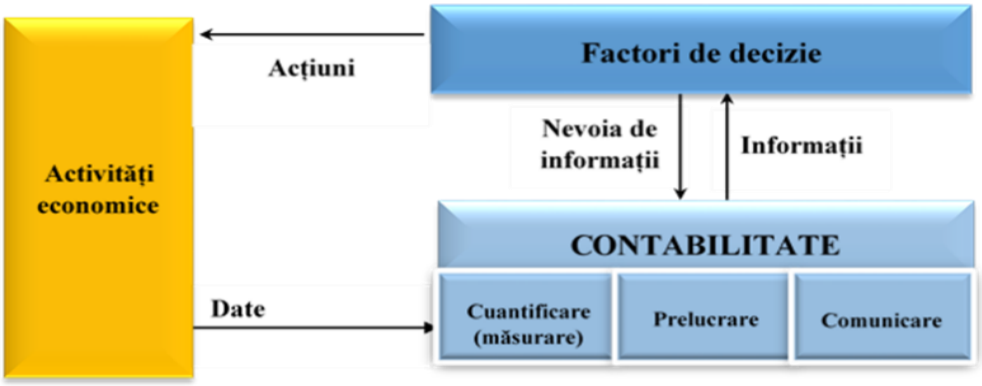

Figura 1.5. Contabilitatea ca sistem informațional în procesul decizional

Sursa: Elaborat de autor în baza sursei nr.22, 96, 126.

În baza cercetărilor realizate, autorul teze a concluzionat, că *sistemul informațional al contabilității manageriale*, instituit în cadrul entității moderne, *reprezintă un fundament în elaborarea deciziilor prin înregistrarea fenomenelor și proceselor activității zilnice a entității și producerea de informații, utilizând tehnologiile informaționale de ultimele generații; oferirea acestora, în timp real, asigurând necesitățile informaționale ale factorilor de decizii interni și altor părți interesate*.

Schema *sistemului informațional al contabilității de gestiune* în calitate de producător de informații pentru factorii de decizii la toate nivelele organizaționale de management ale entității și părților interesate, autorul tezei o prezintă în Figura 1.6.

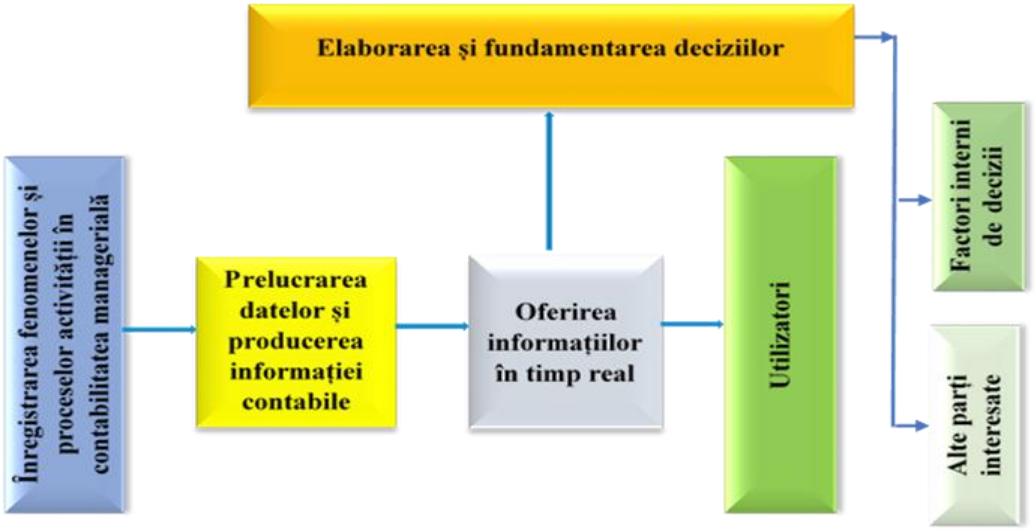

Figura 1.6. Sistemul informațional al contabilității manageriale în procesul de fundamentare și luare a deciziilor.

Sursă: Elaborat de autor.

Necesitatea în informații relevante în cadrul proceselor de gestiune a entități, implementarea modelelor decizionale moderne, condiționează reconfigurarea contabilității manageriale în orice sector ale economiei, atât la nivel național, cât și la nivel mondial. Rezultatele cercetării modului de implicație a noilor modele decizionale în reconfigurarea contabilității manageriale în societățile de asigurări din țară, autorul tezei le prezintă în continuare.

Societățile de asigurări fac parte din sistemul financiar nebancar al țării, sunt entități de interes public și activitatea lor este supravegheată de stat. Autoritatea de supraveghere ce prezintă statul este

Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), care are funcțiile de consolidare a sistemului de reglementare și supraveghere a pieței financiare nebancare și creșterea competitivității acesteia.

Odată cu dezvoltarea economiei competitive, entitățile de asigurări, pe lângă funcțiile lor de bază, au început să îndeplinească funcții suplimentare, care cuprind activitatea de investire a rezervelor proprii și a celor atrase, rezervelor tehnice formate din primele de asigurare primite de la asigurați, în conformitate cu cadrul legal și de reglementare în vigoare. Aceste procese permit entităților din sectorul dat al economiei să câștige venituri suplimentare de la an la an, să-și îmbunătățească poziția financiară și să extindă cercul de interacțiune cu multe structuri financiare și non-financiare la nivel micro- și macro-economic. Actualmente, autoritatea de supraveghere implementează măsuri pentru asigurarea solvabilității asigurătorului și îndeplinirii obligațiilor asumate față de consumatori. Măsurile actuale prezintă o nouă etapă în dezvoltarea industriei autohtone de asigurări care prevăd modificarea cadrului legal și de reglementare, trecerea la noi standarde europene aplicate capitalului societății de asigurări și/sau reasigurări ce privesc cerințele prudențiale ale Solvency II, norma Directivei Europene, care corespunde condițiilor actuale de dezvoltare a industriei de asigurări în țările cu economii performante si care este un test de maturitate a pieței locale de asigurări. În acest context, autorul a studiat și a elaborat *modelul procesului de business în asigurări* în corespundere cu cadrul normativ recent implementat. Conform prevederilor cadrului legal activitățile societății de asigurări pot fi unite în *trei procese consolidate de afaceri*: (1) negocierea și încheierea contractelor de asigurare; (2) regularizarea daunelor și (3) investirea rezervelor proprii și celor atrase, și a rezervelor tehnice.

Schema *modelului de business în asigurări* elaborată de autor, separat pentru fiecare proces consolidat se prezintă în Figurile 1.7, 1.8 și 1.9.

Figura 1.7. Modelul procesului de business în asigurări: „Negocierea și încheierea contractelor de asigurare”,
Sursa: Elaborat de autor.

Cererea consumatorului se acceptă numai după evaluarea riscului, stabilirea tarifului de asigurare și negocierea riscului, în caz de necesitate, cu partenerii ce practică activitatea de reasigurare.

Altă acțiune ce rezultă din activitatea de asigurări reglementată de cadrul legal, parte componentă a modelul de business în asigurări, este *procesul consolidat de regularizare a daunelor*, schema căruia autorul o prezintă mai jos în Figura 1.8.

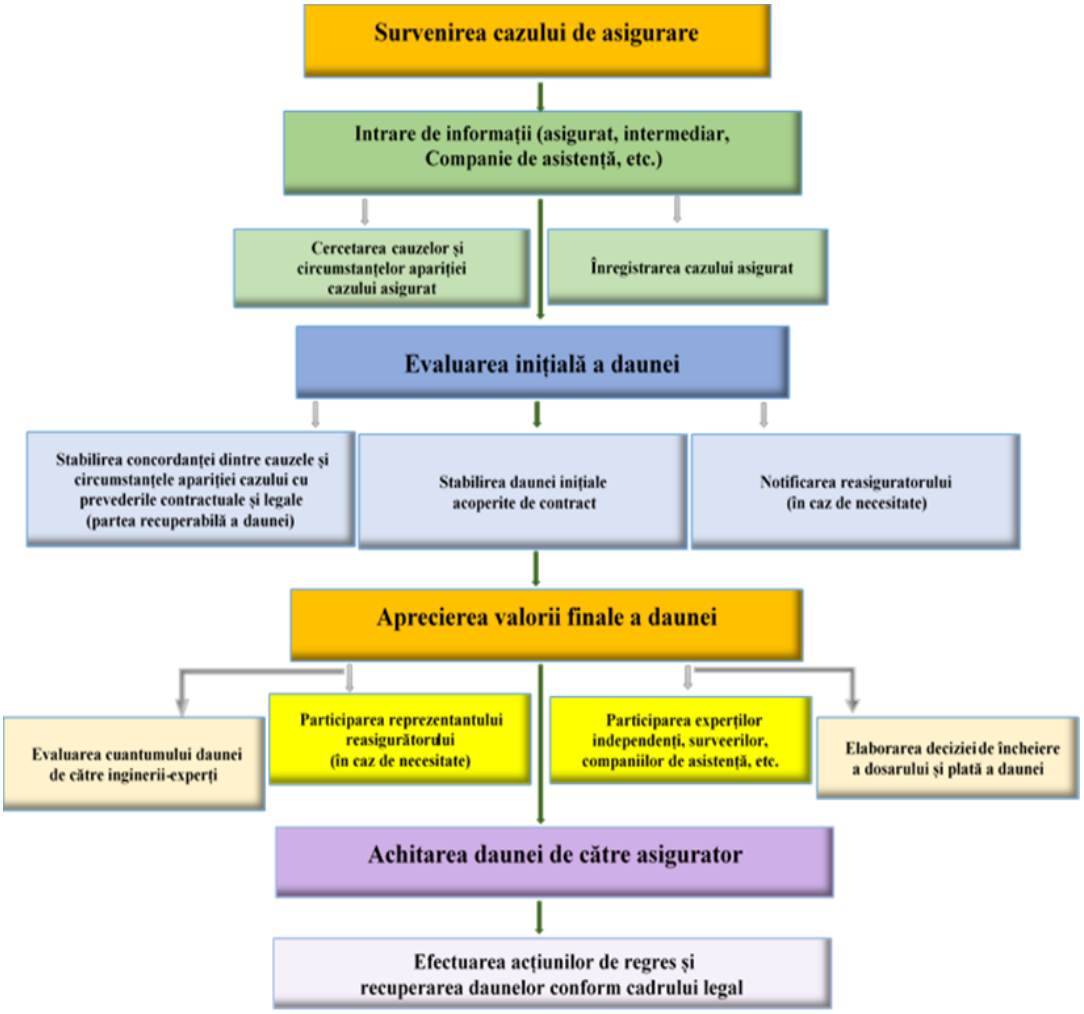

Figura 1.8. Modelul procesului de business în asigurări: „Regularizarea daunelor"
Sursa: Elaborat de autor.

Procesul consolidat de *regularizare a daunelor*, include mai multe procese și eficiența acestuia foarte mult este influențată de organizarea instrumentării dosarelor de daune și termenul de finalizare a acestora.

Politica investițională a societății de asigurări este elaborată și aprobată pe termen lung și pe termen scurt. Experiența de investire a rezervelor proprii, celor atrase și rezervelor tehnice este subordonată cadrului legal și are mai multe etape legate de cerințele politicilor de marketing, politicilor investiționale și profitabilitatea plasării acestora. Schematic, autorul tezei prezintă *modelul procesului de business în asigurări cu privire la investirea rezervelor proprii și celor atrase și a rezervelor tehnice* în Figura 1.9.

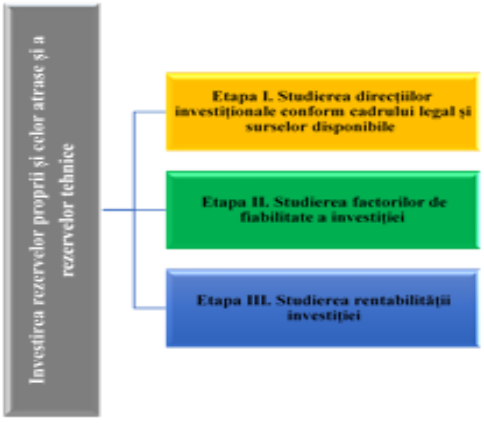

Figura 1.9. Modelul procesului de business în asigurări: „Investirea rezervelor proprii și celor atrase, și a rezervelor tehnice"
Sursa: elaborat de autor în baza Legii 92, sursa 89.

Fiecare dintre aceste procese de business are un obiect independent al contabilității manageriale, deoarece pot fi gestionate separat. Astfel, această abordare face posibilă determinarea locului contabilității manageriale în sistemul de management al societății de asigurări, nu numai în aspect economic, ci și funcțional. Dacă aspectul economic în funcțiile managementului presupune explicarea lui sub forma unor indicatori economici, atunci cel funcțional înseamnă interpretarea lui sub forma unor funcții manageriale.

Capitolul 2. ABORDĂRI METODOLOGICE ȘI APLICATIVE PRIVIND CONTABILITATEA MANAGERIALĂ ÎN CONTEXTUL MODERNIZĂRII SISTEMULUI DECIZIONAL INTERN AL SOCIETĂȚII DE ASIGURĂRI tratează efectele adoptării IFRS asupra politicilor contabile ale societății de asigurări. Autorul propune soluții de îmbunătățire a calității *contabilității manageriale în asigurări pe procese de business ale activității entităților* din sectorul dat, se concentrează pe problematica metodologiei de organizare a acesteia, valorificând calitatea informațiilor prezentate sistemului intern pentru luarea deciziilor.

În contextul armonizării legislației Republicii Moldova la cerințele Directivelor Uniunii Europene și susținerii integrării economice a statului în UE, au fost determinate prioritățile de dezvoltare a sistemului contabil în Republica Moldova. În sectorul de asigurări din țară, au fost stabilite anumite măsuri și acțiuni necesare, printre care mecanismul de reglementare a contabilității și raportării financiare prin Legea contabilității, iar din 2019 prin Legea contabilității și raportării financiare. Ca rezultat, în cadrul elaborării reglementărilor contabile naționale, au fost implementate Standardele Internaționale de Raportare Financiară (IFRS), care sunt obligatorii pentru entitățile de interes public, inclusiv pentru societățile de asigurări. Noua lege a contabilității și raportării financiare stabilește cadrul normativ de bază, principiile și cerințele generale, și mecanismul de reglementare în domeniul contabilității și raportării financiare în Republica Moldova.

Tratamentul contabil al contractelor de asigurare actualmente este prevăzut în IFRS 4 „Contracte de asigurare". Standardul numit nu se limitează la societățile de asigurări, ci se aplică tuturor emitenților de contracte de asigurare și, în consecință, poate avea impact și asupra altor entități care emit contracte ce întrunesc definiția contractelor de asigurări. IFRS 4 „Contracte de asigurare" este un standard provizoriu.

Contabilitatea în cadrul societății de asigurări are anumite funcții și în scopul asigurării procesului decizional și părțile interesate cu informații, pot fi atribuite următoarele sarcini importante contabilității organizate în cadrul societății de asigurări, Tabelul 2.1.

Tabelul 2.1

Sarcinile de bază a contabilității în scopul asigurării cu informații a procesului decizional

Sarcinile contabilității în scopul asigurării cu informații a procesului decizional	– prezentarea informației complete şi veridice conducerii cu privire: la situaţia financiară a entităţii; la situaţiile critice în sfera îndeplinirii contractelor încheiate, în aprovizionarea cu materie primă sau la deficitul de mijloace băneşti etc.;
	– efectuarea decontărilor cu debitorii şi creditorii şi reglarea relaţiilor cu aceştia şi cu angajaţii entităţii cu privire la remunerarea muncii şi mijloacelor virate sub răspundere titularilor de avans;
	– controlul activităţii persoanelor cu răspundere materială;
	– răspunderea pentru achitările în termen a datoriilor entităţii faţă de buget, fondurile sociale şi asigurările obligatorii medicale;
	– răspunderea integrală la efectuarea operaţiilor cu mijloacele băneşti în numerar şi prin virament;
	– prezentarea situațiilor financiare, rapoartelor statistice şi fiscale în termenele stabilite organelor fiscale şi de asigurări sociale şi medicale obligatorii, organelor statistice şi de control.

Sursa: Elaborat de autor conform dispozițiilor legale

În scopul înregistrării operațiilor economice în contabilitatea entității prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. OMF119/2013 din 06.08.2013 a fost pus în aplicare planul general de conturi contabile cu intrarea în vigoare a acestuia din 01 ianuarie 2014 și aplicare obligatorie din 01 ianuarie 2015. Planul general de conturi contabile se extinde asupra entităților care țin contabilitatea în partidă dublă, cu excepția entităților care aplică IFRS și sunt obligate să elaboreze planul de conturi de lucru. Autorul tezei a participat la elaborarea planului de conturi de lucru și în calitate de coautor al manualului: *Contabilitatea societăților de asigurări. Politici contabile conform IFRS,* care are caracter de recomandare pentru societățile de asigurări la nivel național și se utilizează în scopul predării cursului *„Contabilitatea*

societăților de asigurări" predat la specialitatea „Contabilitate" din cadrul Universității de Stat din Moldova și în alte instituții de învățământ din țară. Planul de conturi de lucru este elaborat în baza IFRS și reglementează modul de înregistrare a faptelor economice în conturile contabile ale societăților de asigurări conform prevederilor acestora, altor reglementări contabile și acte normative din domeniul de asigurări la nivel național, care este anexă la teza de doctor. Acesta este implementat în mai multe societăți de asigurări începând cu anul 2012. Faptele economice se înregistrează în conturi, în funcție de conținutul economic al acestora, în partidă dublă, cu respectarea normelor şi politicilor contabile interne ale societății de asigurări. Planul de conturi de lucru publicat și recomandat, atât instituțiilor de învățământ în scopul pregătirii cadrelor performante în domeniul contabil, cât si în practica societăților de asigurări din țară, descrie fiecare clasă de conturi și destinația acestora.

Pentru organizarea contabilității manageriale în societățile de asigurări din țară, autorul a propus în planul de conturi de lucru *clasa 8 „Conturi de gestiune"*, care include conturile ce sunt destinate generalizării informației privind costurile, încasările din vânzarea bunurilor în numerar, costurile refacturate și alte costuri, care cuprind conturi de calculaţie şi alte conturi de gestiune. Conturile din clasa nominalizată la data raportării se închid cu conturile de bilanţ şi/sau de rezultate.

Pentru înregistrarea veniturilor din primele de asigurare, veniturilor din comisioane, veniturilor din subrogare și regres, veniturilor din investiții, câștigurilor din finanțare, altor venituri din exploatare sunt destinate conturile ce au funcții de conturi de activ și de conturi de pasiv din clasa 6 „Venituri". În creditul acestor conturi, pe parcursul perioadei de gestiune, se înregistrează cu total cumulativ de la începutul perioadei veniturile recunoscute în conformitate cu standardele de contabilitate, care se decontează în debitul acestor conturi la finele perioadei de gestiune la rezultatul financiar total. Conform politicilor contabile, în debitul contului de venituri din primele de asigurare în perioada de gestiune, se înregistrează primele de asigurare pe riscurile cedate în reasigurare, primele pe contractele anulate, sumele din constituirea rezervelor de asigurare și altele. Evidența analitică a veniturilor se ține în conturile de gradul 2.

La înregistrarea cheltuielilor, societățile de asigurări utilizează conturile din *clasa 7 „Cheltuieli"*, care include conturile cheltuielilor de exploatare ce sunt destinate generalizării informației privind cheltuielile cu cereri de despăgubire, cheltuielile de achiziție aferente contractelor de asigurare, cheltuielile de marketing și distribuire, cheltuielile de administrare, alte cheltuieli de exploatare, cheltuieli din investiții și cheltuieli cu costuri de finanțare. În debitul acestor conturi, pe parcursul perioadei de gestiune, se înregistrează cu total cumulativ de la începutul perioadei cheltuielile de exploatare recunoscute în conformitate cu standardele de contabilitate, iar la finele perioadei de gestiune, în creditul acestora se decontează la rezultatul financiar total. Conform politicilor contabile ale societății de asigurări, conturile date pot avea funcții nu numai de conturi de activ, dar și de conturi de pasiv.

Conturile din clasele 1-5 ale planului de conturi de lucru pentru organizarea contabilității în cadrul unei societăți de asigurări cuprind conturile de bilanț, similar planului general de conturi contabile.

În sectorul de asigurări, obiectele contabilității pot fi definite în conformitate cu *procesele de business organizate în cadrul unei societăți de asigurări*. Elementele contabile specifice activității sectorului dat al economiei, care caracterizează starea financiară și patrimonială a societății de asigurări, includ: primele de asigurare, plățile de daune, remunerațiile către intermediarii în asigurări, primele de reasigurare, rezervele tehnice de asigurare, cheltuielile generale și administrative și alte elemente contabile legate de activitatea de asigurări. În conformitate cu legislația în vigoare, autorul în capitolul 1 al tezei a determinat trei procese consolidate de business, care pot fi distinse pentru societățile de asigurări: *negocierea și încheierea contractelor de asigurare; regularizarea daunelor și investirea rezervelor proprii și celor atrase și a rezervelor tehnice* (Figurile 1.7, 1.8, și 1.9 din teză).

Sarcinile contabilității manageriale în cadrul *procesului de business „negocierea și încheierea contractelor de asigurare"* sunt colectarea primelor de asigurare, urmărirea informațiilor despre contractele de asigurare încheiate, plata acestora, precum, și analiza evidenței pe contract de asigurare, pe tip de asigurare, produse de asigurare, subdiviziuni și alte canale de vânzări: manageri ai rețelei proprii si intermediari, metode de atragere a unui asigurat și multe alte categorii.

În baza unui studiu de caz, autoru în continuare prezintă contabilizarea primelor subscrise și decontările pe contractele de asigurare în contabilitatea societăților de asigurări aplicând politicile contabile conforme IFRS 4.

Studiu de caz. Asigurătorul „X" în luna martie 2023 a subscris prime conform contractelor de asigurare încheiate de către 3 angajați a secției vânzări în mărime de 2 123 500 lei și conform rapoartelor

prezentate de intermediarii în asigurări, a subscris prime de asigurare pe contractele intermediate în sumă de 3 758 180 lei.

Primele de asigurare subscrise în perioada dată au fost încasate de către asigurător:

1. în casierie pe contractele încheiate de către angajați în sumă de 1 852 600 lei;
2. la contul curent în monedă națională:

– pe contractele încheiate de către angajați în sumă de 263 520 lei;
– pe contractele încheiate de către intermediarii în asigurări în suma de 2 603 150 lei.

Primele încasate la contul curent în monedă națională de la intermediarii în asigurări pe contractele achitate acestora de către asigurați în luna martie 2023 au constituit 1 155 030 lei.

Conform condițiilor contractului de mandat, comisionul intermediarilor în asigurări constituie 12% din prima subscrisă și se achită de către asigurător din prima încasată de acesta. Retribuirea muncii pentru angajați, conform contractelor individuale de muncă constituie 5% din prima brută subscrisă. Spre plată, conform prevederilor contractelor de muncă, sunt îndreptate datoriile salariale calculate din primele de asigurare achitate asigurătorului de către asigurați.

Asigurătorul a achitat comisionul intermediarilor în asigurări de la contul curent în monedă națională, iar salariul angajaților diminuat la suma impozitelor și asigurărilor obligatorii medicale, din casierie.

Tabelul 2.2

Grupe de conturi de gradul 1 și 2 elaborate pentru organizarea contabilității societății de asigurări în cadrul procesului de business „*negocierea și încheierea contractelor de asigurare*”
(utilizate în studiul de caz)

22		**CREANȚE CURENTE AFERENTE CONTRACTELOR DE ASIGURARE ȘI REASIGURARE**
221		**Creanţe curente ale asiguraților**
	2211	Creanţe ale asiguraților pe prime subscrise
222		**Creanțe curente ale intermediarilor în asigurări**
	2221	Creanţe ale intermediarilor pe prime subscrise
524		**Datorii față de intermediari**
	5241	Datorii privind comisioanele și onorările
525		**Rezerva de prime necâștigate**
61		**VENITURI DE EXPLOATARE**
611		**Venituri din primele de asigurare**
	6111	Prime brute subscrise
	6117	Modificarea rezervei de prime necâștigate
71		**CHELTUIELI DE EXPLOATARE**
712		**Cheltuieli de achiziție aferente contractelor de asigurare**
	7121	Cheltuieli privind comisioanele și onorările intermediarilor în asigurări
	7122	Cheltuieli privind remunerarea angajaților aferente vânzîrilor
	7123	Cheltuieli privind asigurările sociale și medicale din remunerările

Sursa: Elaborat de autor.

Contabilizarea primelor subscrise în luna martie 2023 pe contractele de asigurare încheiate de către angajați și intermediari în asigurări, achitarea datoriilor salariale și decontările cu intermediarii în asigurări au fost înregistrate în contabilitatea societății de asigurări după cum urmează:

1. *Contabilizarea primelor de asigurare subscrise pe contractele de asigurare directă încheiate de către angajați și intermediari, spre achitare asigurătorului:*

Debit 221 „Creanţe curente ale asiguraților”, subcont 2211 „Creanţe ale asiguraților pe prime subscrise” – 4 726 650 lei;

Credit 611„Venituri din primele de asigurare”, subcont 6111 „Prime brute subscrise” – 4 726 650 lei (2 123 500 + 2 603 150).

2. *Contabilizarea primelor de asigurare subscrise pe contractele de asigurare directă încheiate prin intermediari în asigurări și achitate acestora:*

Debit 222 „Creanțe curente ale intermediarilor în asigurări”, subcont 2221 „Creanţe ale intermediarilor pe prime subscrise” – 1 155 030 lei;

Credit 611„Venituri din primele de asigurare”, subcont 6111 „Prime brute subscrise” - 1 155 030 lei (3 758 180-2 603 150).

3. *Înregistrarea rezervei de prime necâștigate la suma primelor de asigurare subscrise pe contractele de asigurare directă încheiate de către asigurător:*
   Debit 611„Venituri din primele de asigurare”, subcont 6117 „Modificarea rezervei de prime necâștigate” – 5 881 680 lei;
   Credit 525 „Rezerva de prime necâștigate” – 5 881 680 lei (2 123 500+3 758 180).
4. *Încasarea primei de asigurare de către asigurător de la asigurați:*
   a) în casieria asigurătorului:
   Debit 241 „Casa”, subcont 2411 „Casa în monedă națională” – 1 852 600 lei;
   Credit 221 „Creanţe curente ale asiguraților”, subcont 2211 „Creanţe ale asiguraților pe prime subscrise” – 1 852 600 lei;
   b) la contul curent în monedă națională a asigurătorului:
   Debit 242 „Conturi curente în monedă naţională”, subcont 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 2 866 670 lei;
   Credit 221 „Creanţe curente ale asiguraților”, subcont 2211 „Creanţe ale asiguraților pe prime subscrise” – 2 866 670 lei (263 520+2 603 150).
5. *Încasarea primei de asigurare de către asigurător de la intermediari la contul curent în monedă națională:*
   Debit 242 „Conturi curente în monedă naţională”, subcont 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 1 155 030 lei;
   Credit 222 „Creanțe curente ale intermediarilor în asigurări”, subcont 2221 „Creanţe ale intermediarilor pe prime subscrise” – 1 155 030 lei.
6. *Înregistrarea cheltuielilor asigurătorului la suma comisioanelor calculate intermediarilor în asigurări:*
   Debit 712 „Cheltuieli de achiziție aferente contractelor de asigurare”, subcont 7121 „Cheltuieli privind comisioanele și onorariile intermediarilor în asigurări” – 450 981,60 lei;
   Credit 524 „Datorii față de intermediari”, subcont 5241 „Datorii privind comisioanele și onorariile” – 450 981,60 lei (3 758 180*12%).
7. *Înregistrarea cheltuielilor asigurătorului privind remunerările calculate angajaților secției de vânzări:*
   Debit 712 „Cheltuieli de achiziție aferente contractelor de asigurare”, subcont 7122 „Cheltuieli privind remunerarea angajaților aferente vânzărilor ” – 106 175 lei;
   Credit 531 „ Datorii faţă de personal privind retribuirea muncii”, subcont 5311 „Datorii salariale” – 106 175 lei (2 123 500*5%).
8. *Achitarea comisioanelor intermediarilor în asigurări pe primele de asigurare încasate de la asigurați (direct de asigurător și prin intermediarii în asigurări):*
   Debit 524 „Datorii față de intermediari”, subcont 5241 „Datorii privind comisioanele și onorariile” – 450 981,60 lei;
   Credit 242 „Conturi curente în monedă naţională”, subcont 2421 „Numerar la conturi nelegat” – 450 981,60 lei [(2 603 150+1 155 030)*12%].
9. *Înregistrarea cheltuielilor asigurătorului privind asigurările sociale la suma remunerărilor calculate angajaților secțiilor de vânzări:*
   Debit 712 „Cheltuieli de achiziție aferente contractelor de asigurare”, subcont 7123 „Cheltuieli privind asigurările sociale și medicale din remunerările angajaților aferente vânzărilor” – 25 482 lei;
   Credit 533 „Datorii privind asigurările sociale şi medicale”, subcont 5331 „Datorii faţă de bugetul asigurărilor sociale de stat” – 25 482 lei (106 175*24%).
10. *Contabilizarea reținerilor obligatorii din remunerările îndreptate spre plată angajaților asigurătorului în luna martie 2023 în sumă de 105 806 lei [(1 852 600+263 520)*5%]. Scutirile personale a angajaților constituie 6 750 lei (2250*3).*
    Debit 531 „ Datorii faţă de personal privind retribuirea muncii”, subcont 5311 „Datorii salariale”- 19 731,96 lei (8 915,04+10 816,92);

Credit 533 „Datorii privind asigurările sociale şi medicale”, subcont 5332 „Datorii faţă de fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală” – 8 915,04 lei. [(105 806-6 750)*9%];

Credit 534 „ Datorii faţă de buget”, subcont 5342 „Datorii privind impozitul pe venit din salariu” - 10 816,92 lei [(105 806-6 750-8 915,04)*12%].

Remunerarea angajaților din suma creanței ne achitată de asigurați în luna curentă pe contractele încheiate, va fi îndreptată spre plata în momentul achitării acesteia, conform condițiilor contractului individual de muncă.

11. *Achitarea datoriilor faţă de personal privind retribuirea muncii de către asigurător din casierie pentru luna martie 2023:*

Debit 531 „ Datorii faţă de personal privind retribuirea muncii”, subcont 5311 „Datorii salariale” – 86 074,04 lei;

Credit 241 „Casa”, subcont 2411 „Casa în monedă națională” – 86 074,04 lei (105 806-19 731,96).

Datele contabilității acestui proces de business servesc drept o bază veridică și importantă a analizelor manageriale cu privire la vânzări, asigurați și a contractelor în vigoare și expirate; a produselor prestate de asigurător sau a ratei daunei etc. Totodată, asigurătorul are posibilitate de a analiza separat ponderea contractelor prelungite pentru altă perioadă și cererile de restituire a primelor pe contractele reziliate, efectuarea studiilor cu privire la informațiile privind persoanele implicate în cazurile anunțate, dar neclasificate în calitate de cazuri asigurate.

Organizarea contabilității manageriale în cadrul procesului de business *„regularizarea daunelor”* în societatea de asigurări este un domeniu specific al acestei activități, spre deosebire de negocierea și încheierea contractelor de asigurare, care este aproape de contabilizarea vânzărilor în alte activități comerciale.

Cheltuielile legate de despăgubiri constituie unul dintre principalele articole de cheltuieli din activitatea operațională a societății de asigurări. Cheltuielile suportate de către un asigurător aferente despăgubirilor, în cele mai dese cazuri, sunt reprezentate de valoarea daunelor, cheltuieli de ajustare a valorii daunelor și cheltuieli de formare a rezervelor de daune. Ținând cont de dificultatea și subiectivitatea estimării acestor costuri și obligații, și de importanța acestora în informațiile prezentate utilizatorilor, determinarea adecvată a valorii daunelor și a cheltuielilor de ajustare reprezentă unul din punctele critice ale sistemului de gestiune a societății de asigurări.

În urma producerii unei daune aferente unui contract de asigurare, societatea de asigurări inițiază procesul de regularizare a daunei. Soluționarea dosarelor de daună este determinată de aspecte specifice, cum ar fi: tipul de asigurare (persoane, bunuri, răspundere ș.a.), tipul contractelor de asigurare subscrise (din asigurarea directă sau primite în reasigurare), recuperări din daună, perioada de raportare și de soluționare, și alte caracteristici distinctive ale cazurilor de asigurare, care sunt prezentate de autor în Capitolul 1 al tezei în cadrul elaborării modelului procesului de business în asigurări: „*Regularizarea daunelor*” (Figura 1.8).

Pentru organizarea contabilității în cadrul procesului de business al activității societății de asigurări „*regularizarea daunelor*”, autorul a elaborat și a propus în planul de conturi de lucru pentru aplicare de către societățile de asigurări din țară grupe de conturi de gradul 1 și 2, unele conturi utilizate în studiul de caz sunt prezentate în tabelul 2.3 de mai jos.

Tabelul 2.3

Grupe de conturi de gradele 1 și 2 elaborate pentru organizarea contabilității societății de asigurări în cadrul procesului de business „*regularizarea daunelor*”

54		**DATORII AFERENTE CERERILOR DE DESPĂGUBIRI**
	541	**Datorii spre plată aferente cererilor de despăgubiri**
	5411	Datorii faţă de asiguraţi aferente cererilor de despăgubiri spre plată
	542	**Rezerva de daune declarate, dar nesoluționate**
71		**CHELTUIELI DE EXPLOATARE**
	711	**Cheltuieli cu cereri de despăgubire**
	7111	Daune achitate pe asigurarea directă și coasigurare
	7114	Modificarea rezervei de daune nesoluționate

Sursa: Elaborat de autor.

În continuare, autorul tezei, în baza unui studiu de caz, prezintă organizarea contabilității operațiilor economice ale asigurătorului legate de procesul de business „*regularizarea daunelor*".

De exemplu: Societatea de asigurări a înregistrat cererea asiguratului referitor la producerea evenimentului asigurat. În urma cercetărilor efectuate, asigurătorul a luat hotărârea de a achita asiguratului despăgubirea de asigurare în mărimea anunțată la depunerea cererii, care a constituit 12 670 lei din casierie. Franciza necondiționată la preluarea riscului, conform condițiilor contractuale, a fost coordonată de părți în mărime de 5% din suma despăgubirii de asigurare.

Contabilizarea cheltuielilor privind plățile de asigurare, formarea rezervei de daune nesoluționate, modificarea rezervei de daune declarate, dar nesoluționate, și achitarea despăgubirii de asigurare în contabilitatea societății de asigurări a fost înregistrată, după cum urmează:

1. *Formarea rezervei de daune nesoluționate de către asigurător la suma cererii înaintate de asigurat:*
   Debit 711 „Cheltuieli cu cereri de despăgubire", subcont 7114 „Modificarea rezervei de daune nesoluționate";
   Credit 542 „Rezerva de daune declarate, dar nesoluționate" – 12 036,50 lei [12 670 - (12 670*5%)].
2. *Înregistrarea cheltuielilor la suma despăgubirii de asigurare spre plată după finalizarea dosarului de daune de către asigurător (emiterea ordinului de plată):*
   Debit 711 „Cheltuieli cu cereri de despăgubire", subcont 7111„Daune achitate pe asigurarea directă și coasigurare";
   Credit 541„Datorii spre plată aferente cererilor de despăgubiri", subcont 5411„Datorii față de asigurați aferente cererilor de despăgubiri spre plată" – 12 036,50 lei.
3. *Micșorarea rezervei de daune declarate, dar nesoluționate la suma despăgubirii de asigurare spre plată:*
   Debit 542„ Rezerva de daune declarate, dar nesoluționate"
   Credit 711„Cheltuieli cu cereri de despăgubire", subcont 7114 „Modificarea rezervei de daune nesoluționate"- 12 036,50 lei.
4. *Plata despăgubirii de asigurare din casieria asigurătorului:*
   Debit 541„Datorii spre plată aferente cererilor de despăgubiri", subcont 5411 „Datorii față de asigurați aferente cererilor de despăgubiri spre plată"
   Credit 251„Numerar în casierie", subcont 2511 „Casa în monedă națională" – 12 036,50 lei.

Principiile de acoperire a daunelor sunt prevăzute de condițiile speciale de asigurare (la asigurarea obligatorie de lege) și pot fi specificate în contractele de asigurare.

Caracterul rațional și operativ al regularizării daunelor determină poziția financiară atât a asiguraților, cât și a societății de asigurări. Dat fiind faptul că un nivel neargumentat al valorii despăgubirii are influențe negative asupra ambelor părți, și procesul de regularizare a daunelor, într-o anumită măsură, este o coordonare a necesității onorării obligațiilor contractuale asumate și a menținerii solvabilității asigurătorului, organizarea unui proces adecvat al regularizării daunelor devine foarte esențială. Rolul principal în acest proces îl dețin managerii experți, care armonizează scopul societății de asigurări – de a maximiza corespunderea valorii despăgubirii cu responsabilitatea aferentă riscului preluat, și scopul urmărit de asigurat – de a beneficia cât mai repede de despăgubire și într-un cuantum care să acopere maximal pierderea sa.

În cadrul *procesului de business „investirea rezervelor proprii și celor atrase și a rezervelor tehnice",* funcțiile contabilității manageriale diferă prin faptul că acest proces nu face parte din activitatea operațională (de bază) a asigurătorului și că trebuie să țină controlul asupra fluxurilor de numerar al asigurătorului. Dar, cu toate acestea, multe societăți de asigurări câștigă cea mai mare parte de venituri investiționale anume din această activitate. Organizarea contabilității în cadrul acestui proces de business al societății de asigurări este analogică organizării contabilității în orice altă entitate economică conform conturilor prevăzute în planul general de conturi fără specific pentru asigurători. În activitățile de investiții, contabilitatea managerială nu numai că evaluează eficacitatea investițiilor și costurile implementării acestora, ci servește și ca instrument pentru determinarea surselor disponibile pentru investiții conform cadrului de reglementare. În acest proces, contabilitatea managerială acoperă procesul de colectare a informațiilor operaționale despre fluxul de numerar al societății de asigurări și necesitatea de numerar pe termen scurt pentru asigurarea funcțiilor de bază ale businessului de asigurări.

Contabilitatea managerială joacă un rol primordial în susținerea procesului decizional din cadrul societăților de asigurări. Oferă managerilor de la toate nivelurile de conducere informații relevante, oportune și exacte, permițându-le acestora să ia decizii operaționale și strategice cu referire la dezvoltarea societății de asigurări, inclusiv la analiza financiară, evaluarea riscurilor, măsurarea performanțelor și planificarea strategică. Prin analiza datelor financiare, evaluarea riscurilor, măsurarea performanțelor în raport cu reperele de referință și sprijinirea planificării strategice, contabilitatea managerială contribuie la un proces decizional eficient și sporește competitivitatea societății de asigurări.

În cadrul **Capitolului 3. Remodelarea contabilității și raportării manageriale în funcție de modernizarea sistemului decizional al societății de asigurări din Republica Moldova**, autorul evaluează arhitectura sistemului decizional intern ale societății de asigurări și în acest context conceptualizează noi configurări ale contabilității manageriale și remodelării raportării în scopul eficientizării sistemului decizional al societății de asigurări.

Societățile de asigurări fac parte din sistemul financiar al țării, sunt entități de interes public și activitatea lor este supravegheată de stat. Autoritatea de supraveghere ce prezintă statul este Banca Națională a Moldovei, din 01 iulie 2023 conform noii Legi nr. 92 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare din 07.04.2022 (în continuare Legea 92/2022), care a intrat în vigoare începând cu 01 ianuarie 2023.

Este esențial să subliniem importanța responsabilității pe care o poartă societățile de asigurări ca entități de interes public. Odată cu intrarea în vigoare a Legii 92/2022, care prevede o abordare modernă în materie de reglementare, prin transpunerea cadrului prudențial european Solvency II, se pune un accent semnificativ pe sistemul de guvernanță și responsabilitate corporativă în cadrul societăților de asigurări. Acest cadru de reglementare este mult mai complex și impune o gândire strategică și decizii sustenabile în cadrul gestiunii societății de asigurări, care trebuie să fie bazate pe informații relevante și livrate în timp util.

Această responsabilitate amplă impune implementarea unor politici și instrumente moderne pentru a susține obiectivele de integritate financiară și protecție a consumatorilor. În acest context, este necesar ca societățile de asigurări să îmbine eficient sistemele ERP (Enterprise Resource Planning) cu sistemele contabile, pentru a genera un sistem de analiză robust. Integrarea cu platforme de analiză a datelor, precum Power BI (Business Intelligence), Looker Studio, Tabular etc., poate facilita prezentarea și dezvăluirea datelor într-un mod mai eficient, contribuind astfel la sustenabilitatea deciziilor bine informate și sigure. Aceasta nu numai că îmbunătățește eficiența internă, dar susține și transparența în raportarea către autoritățile de supraveghere și alte părți interesate.

În acest sens, implementarea unui sistem de contabilitate managerială devine nu numai o necesitate, ci și un instrument de susținere a responsabilității societății de asigurări, în calitate de entitate de interes public. Implementarea unui astfel de sistem va contribui nu doar la asigurarea conformității cu cadrul de reglementare, ci și la obținerea unor indicatori-cheie de performanță (KPI), care să sprijine monitorizarea și îmbunătățirea rentabilității produselor și liniilor de business. Faptul dat ajută la orientarea resurselor către cele mai profitabile domenii, îmbunătățind astfel eficiența și durabilitatea societăților de asigurări într-un cadru regulat în continuă evoluție.

Acest lucru subliniază importanța unei abordări sistematice în crearea unui sistem de contabilitate de gestiune, care să asigure o raportare exactă și conformă din punct de vedere legal, susținând în același timp responsabilitatea societăților de asigurări ca entități de interes public.

Astfel, crearea unui sistem de contabilitate de gestiune într-o societate de asigurări implică o succesiune de etape-cheie. Fiecare dintre acestea este necesară pentru a asigura o raportare exactă, inteligibilă și conformă din punct de vedere legal.

În opinia noastră, etapele de bază specifice unei societăți de asigurări moderne crearea unui sistem de contabilitate de gestiune, utilizate în țările cu economii dezvoltate, pot include:

1. *Înțelegerea modelului de afaceri,* care presupune un prim pas, ce ține de o înțelegere aprofundată a modelului de afaceri în domeniul asigurărilor; studierea produselor de asigurare, canalelor de distribuție, segmentelor de clienți și alte procese operaționale.
2. *Definirea domeniului de aplicare și a obiectivelor*. Etapa dată prevede stabilirea obiectivelor concrete pentru sistemul contabilității de gestiune, care va fi organizat în cadrul societății de asigurări. Acesta ar putea include și urmărirea performanței afacerii, sprijinirea procesului decizional, sprijinirea planificării strategice și asigurarea conformității cu reglementările în vigoare. Domeniul de aplicare va defini activitățile și tranzacțiile pe care sistemul le va urmări.

3. *Identificarea indicatorilor-cheie de performanță (KPI)*: Se identifică indicatorii, care reflectă cel mai bine performanța afacerii societății de asigurări și se aliniază cu obiectivele strategice ale acesteia. Aceștia ar putea include parametri, precum ratele de daune, ratele de cheltuieli, ratele combinate, ratele de reînnoire, costurile de achiziție ale clienților și ratele de anulare a polițelor.
4. *Proiectarea planului de conturi*. În cadrul acestei etape, se elaborează planul de conturi de lucru adaptat specificului activității societății de asigurări. Acesta presupune clasificarea și gruparea datelor financiare ale societății de asigurări, pentru a facilita raportarea eficientă a managementului. Graficul de raportare trebuie să țină cont de structura organizațională și necesitățile operaționale ale managerilor de la toate nivelele de conducere.
5. *Selectarea sistemului de contabilitate*, care asigură alegerea unui sistem, ce poate face față complexității și cerințelor de reglementare ale industriei asigurărilor. La etapa dată, se selectează capacitatea asigurării suportului tranzacțiilor, care pot fi efectuate în mai multe valute, raportarea reglementărilor, gestionarea primelor și a cererilor de despăgubire și integrarea cu alte sisteme de afaceri.
6. *Configurarea sistemului*. Se ajustează setările sistemului de contabilitate ales pentru a se alinia la modelul de business și la nevoile operaționale ale societății de asigurări. Această etapă include și configurarea planului de conturi, a centrelor de cost, a centrelor de profit și a șabloanelor de raportare financiară.
7. *Integrarea cu alte sisteme,* presupune integrarea sistemului contabil de gestiune cu celelalte sisteme de business ale societății de asigurări. Etapa dată poate include și lucrările legate de administrarea polițelor de asigurare, CRM și platforma de subscriere. Integrarea menționată asigură coerența datelor și automatizează introducerea acestora.
8. *Implementarea mecanismelor de control și validare*, stabilește mecanisme pentru validarea și acuratețea datelor sistemului în scopul asigurării coerenței acestora. Această etapă ar putea include controale automate, revizuiri manuale și procese de reconciliere.
9. *Instruirea utilizatorilor*. În contextul acestei etape, societatea de asigurări oferă o instruire cuprinzătoare tuturor utilizatorilor sistemului. Aceasta ar trebui să acopere atât aspectele tehnice ale sistemului, cât și principiile contabile care stau la baza acestuia.
10. *Revizuirea și perfecționarea sistemului*. Odată ce sistemul este funcțional, este esențială monitorizarea acestuia în mod continuu, performanța acestuia și perfecționarea după cum este necesar societății de asigurări. Acest lucru ar putea implica ajustarea planului de conturi, adăugarea de noi indicatori-cheie de performanță sau îmbunătățirea șabloanelor de raportare.

Astfel, după ce s-au stabilit etapele de bază pentru implementarea unui sistem de contabilitate de gestiune într-o societate de asigurări, este imperativ să ne concentrăm pe principiile de bază care stau la baza unui sistem contabil managerial eficient. Aceasta presupune abordarea unor componente-cheie, cum ar fi clasificatoarele adiționale, caracteristicile analitice, un sistem complex de alocare a veniturilor și cheltuielilor și conturile de gestiune.

În opinia autorului, elaborarea acestui proces, pas cu pas poate oferi societății de asigurări un sistem de contabilitate de gestiune robust și adaptat, care va sprijini procesul decizional și planificarea strategică a activității complexe a unei societăți de asigurări.

Sistemul de contabilitate de gestiune este acel sistem informațional și vital necesar managementului entității pentru a oferi date și informații în timp real procesului de luare a deciziilor și asigurare a gestiunii eficiente a businessului societății de asigurări, fără aceasta, managementul entității, poate elabora decizii neeficiente, care să aducă pierderi și activități inutile.

Asigurarea unui management eficient al societății de asigurări, nu în ultimul rând, presupune monitorizarea performanței afacerii. În acest caz, sistemul este utilizat pentru a măsura indicatorii-cheie de performanță (KPI), cum ar fi numărul de polițe emise, primele încasate, despăgubirile soluționate și cheltuielile suportate. Acești indicatori sunt utilizați pentru a monitoriza eficiența operațională și stabilitatea financiară a societății de asigurări. De exemplu, o creștere bruscă a cererilor de despăgubiri poate semnala probleme de subscriere, în timp ce o scădere a reînnoirii polițelor poate indica nemulțumirea clienților. În acest sens, când se discută asistarea procesului de luare a deciziilor, sistemul contabilității de gestiune joacă un rol crucial prin furnizarea de date exacte și în timp util. De exemplu, să presupunem că echipa de conducere planifică să lanseze un nou produs de asigurare. În acest caz, sistemul poate furniza date privind performanța produselor similare, cererea clienților și rentabilitatea potențială. Acest lucru ajută echipa să ia decizii în cunoștință de cauză, mai degrabă decât să se bazeze pe intuiție.

IFRS 17, care înlocuiește IFRS 4 a adus numeroase schimbări în modul în care societățile de asigurări recunosc, evaluează și prezintă veniturile și cheltuielile lor. Aceste schimbări au un impact semnificativ asupra sistemului de gestiune și guvernanță corporativă, inclusiv asupra modului în care KPI-urile sunt definite și monitorizate. În continuare, menționăm cele mai relevante modificări aduse de către IFRS 17 sistemului de KPI ale societăților de asigurări:

- *Recunoașterea veniturilor*: Sub IFRS 4, societățile de asigurări aveau o oarecare flexibilitate în ceea ce privește recunoașterea veniturilor din prime. Cu IFRS 17, există un model mai prescriptiv, cunoscut sub numele de CSM (Contractual service margin), care prevede ca veniturile să fie recunoscute pe măsură ce serviciile de asigurare sunt furnizate. Aceasta poate afecta KPI-rile precum veniturile din prime și rata de creștere a veniturilor, care ar trebui recalibrate pentru a reflecta noile reguli de recunoaștere.
- *Evaluarea rezervelor de asigurare*: IFRS 17 introduce un model de măsurare mai riguros și mai coerent pentru rezervele de asigurare. Societățile trebuie să estimeze fluxurile de numerar viitoare, să ajusteze pentru risc și să aplice o rată de actualizare pentru a reflecta valoarea timpului banilor. Aceasta poate afecta KPI-uri legate de profitabilitate și solvabilitate.
- *Prezentarea financiară:* IFRS 17 necesită ca veniturile și cheltuielile din asigurări să fie prezentate mai transparent. Acest lucru include descompunerea rezultatelor într-o serie de componente, cum ar fi rezultatele din subscrieri, modificările de risc și modificările ratelor de discount. Aceasta poate necesita crearea de noi KPI-rile pentru a măsura și analiza fiecare componentă în parte.
- *Informații despre performanță și riscuri:* IFRS 17 impune societăților de asigurări să furnizeze mai multe informații despre performanța și riscurile contractelor lor de asigurare. Acest lucru poate implica dezvoltarea de noi KPI-rile legate de expunerea la riscuri, profitabilitatea contractelor și eficiența operațională.

În ceea ce privește impactul asupra sistemului de gestiune și guvernanță corporativă, aceste schimbări pot implica:

- *Reevaluarea strategiei de business*: Datorită noilor cerințe de raportare și măsurare, managementul ar trebui să reevalueze strategia de afaceri și să se asigure că aceasta este în conformitate cu standardele IFRS 17.
- *Adaptarea sistemelor și proceselor*: IFRS 17 poate necesita actualizări semnificative ale sistemelor și proceselor de raportare financiară. Acest lucru poate include îmbunătățirea capabilităților de colectare a datelor, actualizarea sistemelor de contabilitate și reconfigurarea fluxurilor de lucru.
- *Evaluarea riscurilor:* Modificările aduse de IFRS 17 ar putea avea un impact asupra profilului de risc al societății. Managementul ar trebui să evalueze modul în care noile standarde afectează expunerea la riscuri și să se asigure că există controale adecvate pentru a le gestiona.
- *Comunicare și transparență*: Întrucât IFRS 17 solicită o mai mare transparență în raportarea financiară, managementul ar trebui să se concentreze pe îmbunătățirea comunicării cu părțile interesate, inclusiv investitorii, pentru a le explica impactul noilor standarde asupra performanței financiare.
- *Formare și conștientizare*: Este important ca angajații și echipele de management să fie instruiți și informați cu privire la cerințele IFRS 17 și modul în care acestea afectează operațiunile zilnice și raportarea financiară.
- *Revizuirea KPI-urilor și a sistemelor de recompensare*: În lumina noilor metode de măsurare și recunoaștere a veniturilor și cheltuielilor, managementul ar trebui să revizuiască și să ajusteze, dacă este necesar, KPI-urile și sistemele de recompensare bazate pe performanță.
- *Supravegherea de către Consiliul de Administrație*: Consiliul de Administrație și comitetele de supraveghere trebuie să fie implicate în procesul de tranziție către IFRS 17, să înțeleagă impactul asupra afacerii și să joace un rol activ în supervizarea implementării și conformității cu noul standard.

Este cert că implementarea IFRS 17 are un impact semnificativ asupra modului în care societățile de asigurări raportează și evaluează performanța lor financiară. Astfel, este necesită o revizuire atentă a KPI-urilor existente, o reevaluare a strategiilor de business și o adaptare a sistemelor și proceselor de raportare. De asemenea, se subliniază importanța unei guvernanțe corporative moderne în gestionarea schimbărilor și asigurarea conformității cu noile standarde.

În contextul asigurărilor, KPI pot fi utilizați pentru a urmări eficiența mai multor operațiuni, și anume:

- Rata daunei: acesta este raportul dintre totalul despăgubirilor plătite și totalul primelor încasate. Acest indicator ajută la înțelegerea eficienței cu care o companie de asigurări își subscrie polițele. O rată ridicată a pierderilor poate indica faptul că societatea plătește frecvent despăgubiri, ceea ce sugerează că ar putea avea un preț prea mic pentru polițele sale sau că acceptă clienți cu risc ridicat.

- Rata cheltuielilor: acest indicator indică eficiența operațională a companiei. Se calculează ca raport între cheltuielile operaționale (tehnice) și primele câștigate. Un raport mai mic indică o eficiență mai bună și viceversa.

- Rata combinată (COR): în esență, acest indicator reprezintă suma ratei de daune și a ratei cheltuielilor. O rată combinată sub 100% relevă faptul că societatea de asigurări obține profit din subscriere, în timp ce o rată de peste 100% indică faptul că înregistrează pierderi din subscriere.

- Rata de reziliere a poliței: aceasta măsoară numărul de polițe care nu sunt reînnoite ca raport din numărul total de polițe în vigoare. Ratele ridicate de reziliere pot fi un semnal de alarmă, arătând nemulțumirea clienților sau probleme legate de prețuri sau servicii.

- Costul de achiziție al clienților (CAC): acesta este costul total de achiziție al unui nou client, inclusiv cheltuielile de marketing și alte cheltuieli conexe. Menținerea acestui cost la un nivel scăzut poate îmbunătăți semnificativ profitabilitatea.

- Valoarea de viață (LTV) a unui client: aceasta reprezintă profitul net total pe care o companie se așteaptă să îl obțină de la un client pe toată durata relației sale.

Prin selectarea și urmărirea cu atenție a acestor indicatori cheie de performanță, o societatea de asigurări poate ține pulsul operațiunilor sale. Și, procedând astfel, poate lua decizii în cunoștință de cauză pentru a direcționa compania către obiectivele sale strategice.

În baza următorului *exemplu convențional*, autorul a prezintat în anexa 5 la teză calculul rezultatului financiar și economic detaliat pe produse de asigurare. Informația cu privire la veniturile și cheltuielile înregistrate de către Compania de asigurări „xxxxx" pe produse de asigurare în perioada 01.01.2022 – 31.12.2022 se prezintă în tabelul 3.1.

Tabelul 3.1

Informația cu privire la veniturile și cheltuielile înregistrate de către Compania de asigurări „xxxxx" pe produse de asigurare

Nr. d/o	**Articole de venituri și cheltuieli**	**Clasa de asigurări/Produse de asigurare**			
		Clasa 01 Accidente	**Clasa 02 Sănătate**	**Clasa 10 RCAI**	**Total Companie**
1.	Suma primelor brute subscrise și pe contracte reperfectare	87	108	53.935	143.872
2.	Suma primelor pe contractele rezoluționate și anulate	0	1	579	1.637
3.	Prime transmise în reasigurare nete de rezilieri și comisioane	0	0	19.634	39.231
4.	Total daune soluționate (achitate) în perioada de gestiune	3	0	23.431	50.340
5.	Cheltuieli de soluționare a daunelor	0	0	447	842
6.	Daune recuperate de reasigurări	0	0	16.060	27.075
7.	Recuperări provenite din regres sau subrogații, lei	0	0	1.119	4.494
8.	Total cheltuieli cu daune întâmplate în perioadă	12	8	24.175	48.773
9.	Cheltuieli de achiziții calculate	36	43	14.877	63.481

Sursa: Elaborat de autor

În rezultatul examinării și identificării Indicatorilor Cheie de Performanță (KPI), specifici activității de asigurări, ca parte esențială a sistemului de contabilitate managerială în cadrul gestiunii businessului unei societăți de asigurări, autorul a calculat și a demonstrat esența calculării nu numai a profitului net, dar și a rezultatului economic pe produse de asigurări (Anexa 5). Acesta servește ca bază pentru deciziile manageriale în scopul dezvoltării anumitor produse, luând în considerație și rezultatul economic, dar și necesitatea socială pentru a fi dezvoltate anumite produse.

Cum a fost menționat mai sus, valoarea de viață (LTV) a unui client prezintă profitul net total pe care la obținut o companie de asigurări sau care se așteaptă să îl obțină de la un anumit client pe toată durata valabilității relațiilor contractuale pentru riscurile preluate de asigurător.

Calculul LTV se bazează pe mai mulți factori, inclusiv pe veniturile generate de un client (primele de asigurare plătite), costurile asociate cu deservirea acelui client, durata relației acestuia cu compania (care poate fi influențată de rata de reziliere a poliței) și costul de achiziție a clientului în primul rând (CAC).

Formulă simplificată:

*LTV = (Profitul brut mediu pe poliță pe an * Durata medie de viață a clientului în ani) - Costul de Achiziție a Clientului.*

Să descompunem această cifră:

- Profit brut mediu pe poliță pe an: Aceasta este suma profitului realizat pe client pe an, după ce au fost plătite toate despăgubirile și cheltuielile.
- Viața medie de viață a clientului în ani: Aceasta este durata medie de timp în care un client rămâne, în medie, alături de companie. Este important de reținut că asigurările sunt o afacere în care păstrarea clienților este deosebit de vitală, deoarece costul de achiziție a unui nou client este de obicei ridicat.
- Costul de achiziție a clienților (CAC): Acesta este luat în considerare deoarece profitul obținut de la un client trebuie să depășească costul de achiziție a acestuia pentru ca un client să fie considerat profitabil.

Cu cât LTV este mai mare în comparație cu CAC, cu atât clientul este mai profitabil. Înțelegerea LTV ajută companiile de asigurări să ia decizii cu privire la cât de mult trebuie să cheltuiască pentru eforturile de achiziție și păstrare a clienților. Dacă LTV este semnificativ mai mare decât CAC, atunci compania își poate permite să cheltuiască mai mult pentru achiziția și păstrarea clienților. În cazul în care este mai mic, este posibilă să apară necesitatea ca acestea să se concentreze pe îmbunătățirea eficienței operaționale, pe creșterea primelor sau pe găsirea altor modalități de a crește valoarea clienților.

Înțelegerea LTV poate ajuta compania să își segmenteze baza de clienți. De exemplu, clienții cu un LTV mai ridicat ar putea beneficia de servicii prioritare sau de oferte speciale, deoarece sunt mai valoroși pentru întreprindere.

Formulă mai detaliată:

LTV = (P * M * T) - (C + E + S);

unde:

- P: Plata medie a primei pe perioadă (de exemplu, lunar, anual). Aceasta reprezintă venitul recurent de la client.

- M: Marja de profit asupra primei. Aceasta este marja brută de profit pe care compania de asigurări o obține din fiecare plată de primă, după ce se iau în calcul plățile de despăgubire și costurile directe de deservire asociate poliței. Se calculează prin împărțirea diferenței dintre primă câștigate și despăgubirile și costurile directe prognozate.

- T: Durata medie de viață a clientului, în aceeași perioadă de timp ca și cea utilizată pentru primă. Aceasta reprezintă durata de timp în care compania păstrează un client tipic.

- C: Costul de achiziție a clienților. Acesta reprezintă investiția inițială pentru a câștiga un nou client.

- E: Valoarea așteptată a cheltuielilor pe perioadă (de exemplu, administrarea polițelor, serviciul clienți). Aceasta reprezintă costurile curente de deservire a clientului.

- S: Valoarea de recuperare la sfârșitul relației cu clientul (dacă există). Aceasta ar putea include, de exemplu, valoarea în lichidități a unei polițe de asigurare de viață la sfârșitul perioadei de valabilitate a acesteia.

Înmulțind P, M și T se obține profitul brut total preconizat de la un client pe durata relației acestuia cu societatea de asigurări. Dacă se scad costurile (C, E și S), se obține profitul net, care reprezintă LTV.

Această formulă oferă o imagine mai clară a modului în care plata primelor și alte costuri influențează LTV. Prin manipularea diferitelor variabile, companiile de asigurări pot obține informații despre strategiile de creștere a LTV, cum ar fi îmbunătățirea marjei de profit asupra primelor, creșterea duratei de viață a clienților, reducerea costurilor de achiziție sau gestionarea eficientă a cheltuielilor.

Rata daunei a unui client într-un context de asigurare se referă la frecvența și mărimea cererilor de despăgubire pe care clientul le face pentru polița sa. În formula pentru **LTV**, rata de daună ar afecta cel mai direct variabila **M**, care reprezintă marja primei.

Marja asupra primei: Această variabilă reprezintă marja brută de profit pe care compania de asigurări o obține din fiecare plată a primei, după ce se iau în calcul plățile de despăgubiri și costurile directe de deservire asociate poliței. Se calculează prin împărțirea diferenței dintre primă și despăgubirile și costurile directe preconizate, la prima.

O rată de daună ridicată înseamnă că un client face reclamații frecvente și/sau de mare valoare. Acest lucru mărește costul estimat al despăgubirilor pentru acel client, ceea ce reduce marja pe care compania o obține pentru orice primă. În esență, dacă un client înregistrează în mod constant cereri de despăgubire care depășesc valoarea primelor achitate, compania de asigurări va pierde bani de pe urma acelui client, ceea ce reduce LTV-ul acestuia.

Dimpotrivă, dacă rata de daune este scăzută, înseamnă că clientul depune rareori cereri de despăgubire sau că cererile de despăgubire pe care le depune sunt de valoare mică. Acest lucru duce la costuri mai mici cu cererile de despăgubire preconizate, ceea ce crește marja pentru fiecare primă și crește LTV-ul clientului.

Este important de menționat faptul că o rată de daune ridicată nu înseamnă în mod automat că un client este neprofitabil, mai ales dacă plătește prime mari. Cu toate acestea, crește riscul pentru compania de asigurări și ar putea duce la creșterea primelor sau chiar la anularea poliței, în cazul în care compania stabilește că riscul de a asigura clientul este prea mare.

În baza celor expuse, propunem unele strategii pentru a gestiona rata daunei, și anume:

- evaluarea amănunțită a riscului înainte de emiterea unei polițe;
- ajustarea primelor în funcție de nivelul de risc;
- oferirea de reduceri sau beneficii clienților.

Totodată, trebuie de menționat, că rata combinată a daunelor (cunoscută și sub numele de rata combinată) și valoarea pe viață (LTV) a unui client sunt interconectate, deoarece ambele sunt puternic influențate de costurile asociate cu cererile de despăgubire ale unui client.

Rata combinată: Aceasta se calculează prin însumarea ratei daunei (raportul dintre daunele plătite și primele încasate) și a ratei cheltuielilor (raportul dintre costurile operaționale și primele încasate). O rată combinată mai mică de 100% indică faptul că societatea de asigurări obține profit din activitățile de subscriere, în timp ce o rată mai mare de 100% înseamnă că înregistrează pierderi.

În baza celor expuse, concluzionăm că prin urmare, o *Rată Combinată* (COR) mai mare poate duce la un LTV mai mic. Acest lucru se datorează faptului că daunele mai frecvente sau mai severe (costisitoare) cresc rata combinată, ceea ce reduce marja asupra primelor și, prin urmare, scade LTV.

În practică, o societate de asigurări utilizează aceste informații pentru a-și ajusta politicile de subscriere și de stabilire a prețurilor. În cazul în care rata combinată a daunelor este prea mare (și, prin urmare, LTV prea scăzută) pentru un segment de clienți, compania de asigurări ar putea crește primele pentru acel segment pentru a mări marja și LTV. Alternativ, compania ar putea lua măsuri pentru a reduce frecvența sau costul cererilor de despăgubire, cum ar fi oferirea de stimulente pentru comportamente de reducere a riscurilor sau creșterea franșizelor de asigurări.

Dacă, analizăm efectul sprijinirii procesului de planificare strategică, constatăm, că sistemul contabilității de gestiune are un alt rol major. Aici, sistemul poate ajuta la identificarea tendințelor, oportunităților și amenințărilor pe termen lung. De asemenea, poate modela diferite scenarii pentru a sprijini procesul de planificare. De exemplu, sistemul ar putea prognoza modul în care o modificare a reglementărilor privind asigurările sau o creștere a dezastrelor naturale ar putea afecta performanța societății de asigurări.

În cele din urmă, sistemul de contabilitate de gestiune ajută și la asigurarea conformității businessului de asigurări cu reglementările în vigoare. În industria asigurărilor, acest lucru este extrem de important. Autoritățile de reglementare monitorizează activitatea asigurătorilor și permanent solicită acestora să mențină rezerve suficiente pentru a acoperi eventualele daune cu cererile de despăgubiri, să furnizeze periodic rapoarte financiare și specializate. Sistemul contabilității manageriale urmărește aceste informații și semnalează orice potențiale probleme de conformitate.

În esență, sistemul contabilității de gestiune servește drept instrument de navigație al societății de asigurări, ghidând-o prin procesele de business specifice activității industriei de asigurări. Aceasta oferă managementului de la toate nivelurile de conducere informații de care are nevoie pentru a gestiona

societatea de asigurări spre succes, asigurându-se în același timp că aceasta rămâne în limitele legale și de reglementare.

Ca soluție temporară, IFRS 4 a permis societăților de asigurări să continue să utilizeze principiile contabile general acceptate (GAAP) locale pentru evaluarea contractelor de asigurare, cu doar modificări limitate pentru a se conforma cerințelor IFRS 4. Acest lucru a dus la o gamă largă de practici contabile utilizate de societățile de asigurare din diferite jurisdicții, ceea ce a făcut dificilă pentru investitori și alte părți interesate compararea performanțelor financiare ale societăților de asigurare care își desfășoară activitatea în diferite țări.

Președintele IASB, Hans Hoogervorst, a declarat: „Sectorul asigurărilor joacă un rol esențial în economia globală și, prin urmare, este extrem de important să se furnizeze participanților de pe piață informații de înaltă calitate cu privire la performanța financiară a asigurătorilor. IFRS 17 înlocuiește multitudinea de abordări actuale cu o abordare unitară, care va oferi investitorilor și altor persoane interesate informații comparabile și actualizate" [185].

Principalele obiective și beneficii ale implementării IFRS 17, sunt de a oferi un cadru unificat, transparent și relevant pentru contabilizarea contractelor de asigurare și de a spori comparabilitatea în întreaga industrie a asigurărilor. Punerea în aplicare a IFRS 17 oferă beneficii semnificative pentru utilizatorii de informații financiare, care aliniază informațiile prezentate părților interesate cerințelor și caracteristicilor calitative fundamentale (relevanța și credibilitatea), dar și caracteristicilor secundare, respectiv comparabilitatea și inteligibilitatea.

În scopul remodelării raportării manageriale în cadrul societății de asigurări, în opinia autorului, entitățile de asigurări trebuie să elaboreze separat politica contabilității manageriale, sau în cadrul politicii de contabilitate, un capitol separat trebuie să fie destinat raportării interne a acesteia. Anume cu acest moment și poate începe alegerea metodologiei de raportare internă în cadrul societății de asigurări. Cadrul normativ actual al contabilității, dar și literatura de specialitate la nivel local, cum deja a fost menționat în lucrare, nu prevede noțiuni și modele explicite de rapoarte interne, cu toate că legea contabilității și raportării financiare actuală prevede noțiunea de contabilitate de gestiune și caracterizează scopul organizării acesteia.

În acest context, contabilitatea managerială prin sistemul de raportare internă, trebuie să furnizeze informații utile, care să influențeze deciziile manageriale ale proceselor de planificare strategică, previzionare în societățile de asigurări, dezvoltarea durabilă a acestora și îmbunătățirea calității managementului tuturor proceselor de business al acestora, creșterea competitivității afacerii asigurătorului. Așadar, sistemul informațional al contabilității manageriale poate fi divizat în mai multe niveluri de utilizatori, și anume: corporativi, care prezintă acționarii; top managementul entității economice și nivelul managerilor verigii de mijloc, care conduc serviciile funcționale și subdiviziunile acesteia. Înseamnă că informațiile contabilității manageriale trebuie să conțină un număr minim de indicatori, dar să satisfacă numărul maxim de utilizatori la diferite niveluri ale ierarhiei de gestiune a societății de asigurări. Pentru realizarea sarcinilor propuse, autorul își propune în continuarea studiului dat, să analizeze modul de asigurare cu informații utile managerii la nivel de procese de business, organizate în cadrul societății de asigurări în scopul eficientizării deciziilor acestora. Deci, metodele de rapoarte interne și informațiile prezentate procesului decizional trebuie să depindă de funcțiile de conducere asociate managerilor în procesul de business respectiv al societății de asigurări. Astfel, această abordare ne permite să determinăm locul contabilității manageriale și sistemului informațional al acesteia în sistemul de management al societății de asigurări, nu numai în aspect economic, ci și funcțional.

De exemplu, în cadrul procesului consolidat: „*negocierea și încheierea contractelor de asigurare*", managerii în cadrul deciziilor lor utilizează informația cu privire la contractele de asigurare încheiate pe tipuri de asigurări, produse de asigurare, subdiviziuni și alte canale de vânzări. Totodată, pentru luarea deciziilor manageriale, sunt necesare diferite analize ce țin de modul și eficiența activității rețelei proprii de vânzări și altor canale de vânzări, cum sunt brokerii și agenții de asigurări, dar și analiza metodelor de atragere a clienților. În acest scop, autorul a propus mai multe rapoarte interne, care sunt implementate și se utilizează în societățile de asigurări din țară, fapt confirmat prin actele de implementare anexate la teză. Din acestea fac parte borderourile aferente contactelor încheiate pe tipuri de asigurări, prezentate în Anexe 6, 7 și 8 la teză, după cum urmează:

- borderoul aferent contractelor pentru tipul de asigurare CASCO, intermediate de către consultanți in asigurări, persoane fizice (Anexa 6);

- borderoul aferent contractelor pentru tipul de asigurare Bunuri, intermediate de către brokeri (Anexa 7);
- borderoul aferent vânzărilor pentru tipul de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, cu achitare integrală a primelor (Anexa 8).

În baza rapoartelor prezentate de către secțiile de vânzări ale asigurătorului și de către intermediarii în asigurări, managerii secțiilor de vânzări din cadrul societății de asigurări întocmesc rapoarte generalizatoare pe tipuri de asigurări.

Cu toate acestea, asigurătorul are obligația de a ține evidența contractelor de asigurare în scopul formării rezervelor de asigurare conform cadrului legal în vigoare. Un model de registru, este prezentat în Anexa 10 pentru contractele de asigurări generale, clasa 10 „Asigurări de răspundere civilă auto" pentru asigurarea facultativă a răspunderii civile a transportatorului și expeditorului (asigurarea CMR).

Rapoartele menționate permit managerilor responsabili, încadrați în procesul de business „*negocierea și încheierea contractelor de asigurare*" nu numai să controleze îndeplinirea bugetelor de venituri pe tipuri de asigurări, canale de vânzări, dar și să asigure cu informații veridice procesele decizionale, care au obligația luării deciziilor ce țin de dezvoltarea produselor de asigurare elaborate de societatea de asigurări și promovarea noilor produse pe piața de asigurări, analiza bazei de clienți pe produse de asigurare și evaluarea necesităților în produse noi de asigurare mai puțin dezvoltate la nivel de piața de asigurări în general.

În rezultatul examinării sarcinilor de bază a procesului *„regularizarea daunelor"*, autorul a elaborat modele de calcul al daunelor și indemnizațiilor de asigurare, rapoarte în cadrul instrumentării dosarelor de daune și în cadrul luării deciziilor cu privire la plata daunelor asiguratului sau beneficiarului asigurării.

Unele din rapoartele implementate în societățile de asigurări din țară, sunt următoarele:

- Devizul (calculul) costului reparației bunului asigurat cu privire la stabilirea cuantumul despăgubirii/indemnizației de asigurare (RCA,CASCO,BUNURI), Anexa 11.
- Devizul(calculul) evaluării prejudiciului cauzat persoanelor asigurate (în cazul asigurărilor de sănătate), Anexa 12.
- Lista dosarelor de daune spre examinare în cadrul comisiei de regularizare a cazurilor de asigurare pentru perioada _____ (Anexa 13).
- Ordinul cu privire la achitarea despăgubirii de asigurare păgubitului (Anexa 14).
- Informație cu privire la plățile despăgubirilor de asigurare și fluxurilor de numerar disponibile la data de ____ (Anexa 15).

Garantarea asigurării solvabilității asigurătorului și conformității acestuia cadrului legal cu privire la corespunderea activelor restricțiilor privind activele admise pentru acoperirea rezervelor tehnice și a cerinței de capital minim, sunt deciziile manageriale ale conducerii societății de asigurări cu privire la investirea surselor proprii și celor atrase pentru luarea cărora sunt necesare surse informaționale veridice, ce corespund scopului dat. Rapoartele interne elaborate și implementate de autor în cadrul procesului de business al asigurătorului *„investirea rezervelor proprii și celor atrase și rezervelor tehnice"* sunt un suport util de o mare valoare pentru simularea situației financiare a asigurătorului gestiunii proceselor de conformitate ale acestuia cu cadrul legal și normativ în continuu. Câteva din aceste rapoarte sunt:

- Investiții în valori mobiliare (Anexa 16)
- Investiții în depozite în instituții financiare licențiate (Anexa 17)
- Disponibilități în conturi curente în instituții financiare (Anexa 18)
- Investiții în portofoliul imobiliar (Anexa 19)
- Investiții în titluri de participare (Anexa 20)
- Creanțele asiguraților admise pentru acoperirea rezervelor tehnice și cerinței de capital minim (Anexa 21)

Astfel, sistemul informațional al contabilității manageriale și raportarea internă a asigurătorului este o bază veridică, ce asigură procesul decizional al societății de asigurări cu informații utile și în timp real, inclusiv la nivel de procese de business separat, în baza cărora poate fi asigurată continuitatea activității entităților din sectorul de asigurări din țară și se poate obține îmbunătățirea considerabilă a eficientizării proceselor de gestiune a entităților din sectorul dat.

Modernizarea proceselor de business în sectorul de asigurări din țară și transpunerea Directivelor UE în cadrul legislativ și normativ la nivel local influențează sistemul contabil al societății de asigurări, inclusiv impune noi cerințe în organizarea unui sistem informațional eficient pentru argumentarea deciziilor manageriale.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetările efectuate în domeniul contabilității manageriale, sistemului informațional al acesteia în contextul modernizării sistemului decizional intern, în special, în organizarea contabilității pe procede de business, specifice societăților de asigurări din RM, au permis de a formula în teză următoarele ***concluzii:***

1. Aspectele teoretice ale contabilității manageriale și sistemului informațional al acesteia, ce servește ca bază strict necesară în luarea deciziilor manageriale la nivel de entitate, atât în literatura de specialitate din țară, cât și în lucrările autorilor din străinătate, sunt insuficient studiate. Cercetând normele și sursele a mai multor autori la nivel național și internațional cu privire la evoluția contabilității manageriale, autorul a sintetizat etapele de dezvoltare a acesteia în diferite țări ale lumii, a determinat rolul și funcțiile acesteia în sistemul de management al entității moderne, inclusiv în cadrul entităților din sectorul de asigurări și totodată s-a evaluat utilitatea sistemului informațional al acesteia în luarea deciziilor manageriale la toate nivelele structurale ale entității din sectorul cercetat.
2. În scopul cercetării conceptului contabilității manageriale, sistemului informațional al acesteia, prezentate în literatura de specialitate, autorul a ajuns la concluzia, că se conțin multiple definiții ale noțiunii de contabilitate managerială, propuse de diverși cercetători, atât autohtoni, cât și din străinătate. Din definițiile analizate, au fost selectate cinci grupuri de autori, opiniile cărora corespund și au aproape aceeași viziune asupra problemei cercetate în lucrare, autorul a aprofundat studiul asupra noțiunii de contabilitate managerială și a demonstrat cu argumente convingătoare *dezacordul asupra definirii contabilității manageriale în calitate de subsistem al contabilității întreprinderii.* Totodată, în cadrul aprofundării studiului, autorul a evaluat și a precizat că cea mai potrivită dintre noțiunile propuse de autorii analizați a *definiției contabilității manageriale* este acea care o prezintă *în calitate de sistem contabil integrat,* care vizează asigurarea colectării, procesării, interpretării și prezentării informațiilor financiare și nefinanciare în raportarea de gestiune. Aceasta este mai aproape de noțiunea contabilității manageriale recomandată în cadrul normativ.
3. Analiza literaturii de specialitate și îndeosebi din domeniul de asigurări a scos în evidență lipsa studiilor conceptului de *contabilitate managerială* și utilitatea sistemului informațional al acesteia pentru elaborarea și fundamentarea deciziilor manageriale la toate nivelurile de conducere a societății de asigurări la nivel național. În acest context, au fost propuse și argumentate unele direcții relevante de cercetare a modelului de business în asigurări, care are necesitate vitală de reconfigurare a contabilității pe procese de business conform cerințelor actuale ale cadrului normativ la nivel național și internațional.
4. Sporirea calității informației furnizate sistemului decizional intern în cadrul societății de asigurări este asigurată de sistemul informațional al contabilității manageriale. În acest scop, autorul a elaborat schema sistemului informațional al contabilității manageriale în calitate de producător de informații pentru factorii de decizii la toate nivelele organizaționale de management ale entității din sectorul cercetat.
5. Relevanța informației prezentate în rapoartele non-financiare de către întreprinderile moderne este studiată pe scară largă în lucrările cercetătorilor autohtoni și din alte țări. În realizarea scopului propus, autorul a analizat cadrul normativ, opiniile teoretice și cercetările empirice cu privire la raportarea non-financiară pentru a valorifica beneficiile acesteia în procesul decizional al societății de asigurări. Totodată, s-a testat practicile existente și s-a propus să fie îmbunătățit cadrul de raportare internă pentru entitățile din sectorul de asigurări la nivel local în scopul prezentării informației calitative necesare procesului decizional al asigurătorului. Autorul tezei a demonstrat că raportarea non-financiare cu privire la performanța economică, socială și de mediu în scopul eficientizării vizibilității, atragerii de noi surse de capital și menținerii continuității activității entităților din sectorul de asigurări din țară este o necesitate vitală pentru părțile interesate.

   Problema științifică importantă soluționată constă în identificarea direcțiilor prioritare de dezvoltare și reconfigurare a contabilității manageriale în societățile de asigurări din Republica Moldova în contextul implementării modelelor moderne de business în industria de asigurări din

țară și modernizării sistemului decizional intern conform tendințelor internaționale de dezvoltare și practicilor țărilor cu economii dezvoltate. Soluționarea problemei propuse în cercetare a demonstrat avantajele recomandărilor formulate ce țin de implementarea unor noi configurări contabile și de raportare managerială în contextul modernizării sistemului decizional intern al societății de asigurări, unor abordări inovaționale cu privire la asigurarea stabilității financiare a asigurătorului, contribuția acestora la eficientizarea activității entităților locale din sectorul cercetat, vizibilității acestora pe piață, dezvoltarea portofoliului de clienți, consolidarea relației cu comunitatea și sporirii de capital.

Soluționarea acestei probleme științifice majore ne-a condus în urma cercetărilor realizate în prezenta lucrare la formularea următoarelor **recomandări**:

1. În vederea aprofundării și dezvoltării conceptului de contabilitate managerială, tendințelor evoluției acesteia, autorul a elaborat etapele dezvoltării contabilității manageriale în practica mondială și le-a prezentat în Anexa 1, a propus o nouă definiție a acesteia, și anume: *„contabilitatea managerială este un sistem de contabilitate independent și integrat, care înregistrează, prelucrează și furnizează informații financiare și non-financiare pentru întocmirea rapoartelor interne și luarea deciziilor manageriale ce permit construirea unui sistem de afaceri modern, pentru alte părți interesate, în scopul măsurării eficienței capitalului investit și evaluării performanței entității”*. Această definiție prezintă sarcinile actuale ale contabilității manageriale ce corespund dezvoltării economiei competitive moderne și amplifică funcțiile acesteia, care trebuie să dispună de un sistem informațional puternic, destinat atât utilizatorilor interni, cât și altor părți interesate, și totodată prin informațiile prezentate în rapoartele non-financiare să contribuie la vizibilitatea entității și sporirii de capital.
2. În scopul îmbunătățirii în continuare a sistemului informațional al contabilității manageriale, analizând locul și importanța contabilității manageriale în cadrul entității moderne actuale, autorul propune o nouă definiție a *sistemului informațional al contabilității manageriale*, instituit în cadrul entității, care, în opinia noastră *reprezintă un fundament în elaborarea deciziilor prin înregistrarea fenomenelor și proceselor activității zilnice a entității și producerea de informații, utilizând tehnologiile informaționale de ultimele generații; oferirea acestora în timp real, asigurând necesitățile informaționale ale factorilor de decizii interni și altor părți interesate*.
3. Implicațiile noilor modele de business în contextul eficientizării sistemului decizional al societății de asigurări, contribuie la eficiența gestionării resurselor materiale, financiare și umane; la elaborarea și implementarea deciziilor manageriale și la practicarea unui management performant. Aceste rezultate oferă posibilitatea modernizării sistemului informațional al contabilității manageriale în calitate de producător de informații pentru factorii de decizii la toate nivelele organizaționale de management ale entității și părților interesate. În acest scop, autorul a elaborat si prezintat în Figura 1.6 din teză *Schema sistemului informațional al contabilității manageriale în procesul de fundamentare și luare a deciziilor*. Totodată a elaborat și prezentat în Figurile 1.7, 1.8 și 1.9 din teză Schema proceselor de business specifice activității de asigurări conform noului cadru legislativ în vigoare din 01.01.2023.
4. Dezvoltarea sistemului contabil în sectorul de asigurări din RM în contextul armonizării legislației la cerințele Directivelor UE. În acest context, autorul a stabilit obiectivele contabilității manageriale în cadrul proceselor de business, specifice asigurărilor: negocierea și încheierea contractelor de asigurare, și în procesul de regularizare a daunelor. A elaborat în cadrul planului de conturi de lucru din Anexa 4, grupele de conturi pentru înregistrarea operațiilor economice aferente acestor procese. În cadrul acestor grupe de conturi, s-a elaborat și s-a atribuit conturi de gradul 1 și 2 pentru organizarea contabilității elementelor contabile specifice activității proceselor date de business în asigurări.
5. În vederea eficientizării sistemului contabil în sectorul de asigurări și adoptării IFRS, autorul a elaborat politicile contabile conforme cerințelor date, care sunt implementate în practica societăților de asigurări din țară și sunt prezentate în Anexa 3 la teză.
6. În scopul perfecționării contabilității în cadrul proceselor de business ale societății de asigurări conform cerințelor standardelor internaționale de contabilitate și de raportare financiară, autorul

tezei a elaborat metodologia organizării contabilității pe procese de business în asigurări, în special:

- contabilizarea primelor subscrise pe contractele încheiate de către angajați și prin intermediarii în asigurări;
- decontările pe contractele de asigurarea directă încheiate;
- contabilizarea cheltuielilor privind plățile de asigurare;
- formarea rezervei de daune nesoluționate;
- modificarea rezervei de daune declarate, dar nesoluționate, și
- achitarea despăgubirii de asigurare.

Rezultatele implementărilor cu privire la contabilizarea operațiilor specifice proceselor de business în asigurări sunt aplicate în cadrul societăților de asigurări din țară, fapt ce se confirmă prin actele de implementare, anexate la teză. Înregistrările operațiilor specifice activității de asigurări sunt prezentate de autor în subcapitolul 2.2 al lucrării, în baza unor exemple convenționale.

7. Având în vedere, că informațiile contabilității manageriale sunt un bun sprijin și servesc ca bază în luarea deciziilor, dar și în scopul eficientizării sistemului decizional al societății de asigurări, autorul a propus entităților din sectorul studiat un șir de rapoarte interne, corespunzătoare fiecărui proces de business a activității de asigurări, care au fost elaborate și deja implementate în cadrul Societății de Asigurări-Reasigurări „Moldcargo" S.A., și anume:
   - în cadrul procesului de business „*negocierea și încheierea contractelor de asigurare*", rapoarte interne cu privire la contractele încheiate în perioada de gestiune pe tipuri de asigurări și de totalizare a vânzărilor pe subdiviziuni sau canale de vânzări;
   - în cadrul procesul consolidat „*regularizarea daunelor*", autorul a elaborat modele de calcul a daunelor și indemnizațiilor de asigurare, rapoarte în cadrul instrumentării dosarelor de daune și în cadrul luării deciziilor cu privire la plata acestora;
   - pentru garantarea asigurătorului unei activități solvabile, în cadrul procesului de business *„investirea rezervelor proprii și celor atrase, și rezervelor tehnice"* autorul a elaborat și a implementat rapoarte interne cu privire la investirea activelor admise să acopere rezervele tehnice și cerința de capital minim, care permit simularea solvabilității și disponibilității de active în continuu, la orice dată este necesar de calculat.

Rezultatele prezentei cercetări constituie un aport semnificativ la dezvoltarea teoriei și practicii de organizare a contabilității în cadrul proceselor de business specifice activității societăților de asigurări. Totodată, oferă posibilitatea verificării poziției de performanță a asigurătorului la necesitate, fapt ce asigură în continuu cu informații veridice despre disponibilitățile de active eligibile și conformitatea nivelului de solvabilitate a asigurătorului cadrului de reglementare. Rapoartele interne implementate de autor contribuie la îmbunătățirea calității informației furnizate de sistemul contabilității manageriale ale asigurătorului, la atingerea obiectivelor stabilite pentru entitățile din sectorul cercetat. Noile configurări contabile și modelele de raportare managerială în contextul modernizării sistemului decizional intern, implementarea unor abordări inovaționale cu privire la asigurarea stabilității financiare a asigurătorului, contribuția acestora la eficientizarea activității societății de asigurări și sporirii de capital la nivel local facilitează dezvoltarea sectorului național de asigurări din Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE:

1. BÎRCĂ, A. „*Controlul de gestiune: între contabilitate și strategiile manageriale*”. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale „Competitivitatea și inovarea în economia cunoașterii”. 22-23 septembrie 2017. Chișinău: ASEM. p. 24-31. ISBN 978-9975-75-892-5.
2. CARAMAN-HUDEA, O. S., *„Asigurari si reasigurari. Elemente teoretice si aplicative”*. Ediție revizuita si adăugită, Editura Pro Universitaria, București, 2017, p.250.
3. CISTELECAN, L., DANIEL, Șt., MANOLE, B. D., MARCEL, N. UDREA, N. „*Coordonate ale managementului financiar în societățile de asigurări”.* [citat 25.05.2022]. Disponibil: http://www.oeconomica.uab.ro/upload/lucrari/820062/16.pdf
4. COD DE GUVERNANȚĂ CORPORATIVĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA, Comisia Naţională a Pieţei Financiare, Monitorul Oficial nr. 49-54 din 04.03.2016 [citat 15.08.2022]. Disponibil: http://www.moldse.md/
5. COJOCARU, M., GOLOCHALOVA, I., MASKO, L. *Problems of presenting information on the results of ESG – behavior in the reporting of companies for the implementation of SDGs*. În: Monograph. Chişinău: CEP USM, 2023. – 182 p. ISBN 978-9975-62-513-5 (PDF).
6. COJOCARU, M. *Sustainability accounting – the basis for implementation of integrated reporting within micro and small enterprises*. În: Journal ”Space Economics Society”. Nr. 21/I/2022. Sopocka Academia Nauk Stosowanych. Sopot. Poland. ISSN 2353-0987. p. 43-60. http: https://en.msereporting.pl/
7. COTELNIC, A. *Situaţia actuală şi problemele conceptuale ale constituirii şi funcţionării sistemelor informaţionale integrate de management economic* [online]. În: Revista științifică Economica, Chișinău: ASEM, 2018, nr.1(103)/2018, p.123-135. ISSN 1810-9136 [citat 25.12.2021]. Disponibil: https://bit.ly/38ALZmA
8. COJOCARU, M., ULIAN, E. Evaluarea afacerilor în scopul fundamentării deciziei de fuziune sau achiziție: aspecte metodologico-practice. În: Revista „Studia Universitatis”, Științe exacte și economice, nr. 2 (112), 2018, pag. 60-68, 0,3 c.a. ISSN 1857-2073, ISSN online 2345-1033. (Categoria B)
9. DIRECTIVA 2013/34/UE A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI DIN 26 IUNIE 2013 PRIVIND SITUAȚIILE FINANCIARE ANUALE. În: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L. 182/19 din 29.06.2013 [citat 03.06.2020]. Disponibil: https://eurlex.europa.eu/legalcontent/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=NL.
10. DOLGHI, C., **DOLGHI, V.** „*Contabilitatea societăților de asigurări. Politici contabile conform IFRS*”. Chișinău: CEP USM, 2016. – 198 p.
    ISBN 978-9975-71-875-2
11. GRIGOROI, L., LAZARI, L., BÎRCĂ, A., şi alţii. *Contabilitatea întreprinderii*. Capitolul 1. Organizarea contabilității întreprinderii, pp. 9 - 30, Capitolul 12. Situațiile financiare ale entității, pp. 579-623, Chișinău, Cartier, 2017, 632 p., ISBN 978-9975-86-139-7.
12. GROSU V., ANISIE, L., HRUBLIAK, O., RATSA, A. *Management Accounting Solutions: Lean Six Sigma Application in the Wood Processing Industry. A practical aspect*. Google și Google Scholar, Primo, Summon, Alma (ProQuest), EBSCO Discovery Services (EDS), OCLC, TDNet, CEEOL.În: Economic annals-XXI , 176 (2019).
13. LAZARI, L., ŢURCAN, L. „*Relevanța informațiilor contabile în procesul decizional”*. În: Contabilitatea, auditul și analiza economică între conformitate, schimbare și performanță, Conferința științifică internațională, Chișinău, ASEM, 02 aprilie 2015, pp. 12-18, ISBN 978-9975-75-750-8.
14. Legea contabilității și raportării financiare nr. 287 din 15.12.2017. În: Monitorul Oficial nr. 1-6 , art. nr : 22 din 05.01.2018, data intrării in vigoare : 01.01.2019 [citat 21.06.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125231&lang=ro#
15. LEGEA PRIVIND ACTIVITATEA DE ASIGURARE SAU DE REASIGURARE nr. 92 din 07.04.2022. În: Monitorul Oficial nr.129-133 din 29.04.2022.
16. LUȘMANSCHI, G., COSTEȚCHI-JUȘCA, O. *Abordări privind contabilitatea costurilor de producție și calculația costului produsului turistic*. În: Studia Universitatis Moldaviae nr.7(127) 2019. Editura USM, Chișinău. Seria „Științe exacte și economice”. p.139-146 – 0,80 c.a. ISSN 1857-2073. ISSN online 2345-1033.
17. MIHAILA, S., HLACIUC, E., BĂDICU, G. *Contabilitate managerială avansată.* Manual. Editura Universității „Ștefan cel Mare”, Suceava 2021, 250p., ISBN 978-973-666-704-6.
18. TIMUŞ, A., UNGUR, C. *Potenţialul investiţional al pieţei de asigurări din Republica Moldova.* Inst. Naţ. de Cercet. Econ. – Chişinău : INCE, 2019. – 150 p. ISBN 978-9975-3378-1-6.
19. АВЕРЧЕНКО, О.Д., ПЛЕХАНОВА, Г.В. „*Банкострахование в обеспечении развития финансового сектора экономики*”. Монография. М.: Изд-во РЭУ им. Г. В. Плеханова, 2019, с. 211. ISBN 978-5-7307-1502-8.
20. **ДОЛГИЙ, В.** „*Бизнес-процессы страхового дела и основные принципы разделения страхового общества на центры финансовой ответственности*”. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale jubiliară cu ocazia aniversării a 65 de ani de la fondarea facultății de științe economice. „PARADIGME MODERNE ÎN DEZVOLTAREA ECONOMIEI NAȚIONALE ȘI MONDIALE”. 02 – 03 noiembrie 2018. CEP USM, pag. 209-2013. Chișinău, 2018. ISBN 978-9975-142-57-1. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/78495

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI

1. **DOLGHI, Vladimir. *„Importanța contabilității și informațiilor de gestiune în sistemul de management al societăților de asigurări”*** 0,61 c.a., În: Revista științifico-didactică „Economica”, ISSN: 1810-9136, Categoria „B”, An. XXXI, nr.3 (125), septembrie 2023, p. 103-110. https://doi.org/10.53486/econ.2023.125 , https://ase.md/revista-economica/ .
2. **DOLGHI, Vladimir**, „***Теоретические аспекты развития управленческого учета и его функции в управлении современной страховой компании”***, 0,5 c.a., În: Revista ştiinţifică „Studia Universitatis Moldaviae”, nr.2(102), 2017, USM, Chişinău, 2017, ISSN 1857-2073 p.140-144. Categoria „C” https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/53660
3. **DOLGHI, Vladimir**, SISCANU Lina, ***„Aspecte calitative de recunoaștere a activelor și obligațiilor în scopul calculului solvabilității societăților de asigurări în Republica Moldova”,*** 1,3 c.a., În: Revista științifică „Studia Universitatis Moldaviae”. nr.2 (52), 2012. Chișinău, 2012. Categoria „C”. ISSN 1857-2073 USM https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/37500
4. **DOLGHI, Vladimir,** SISCANU Lina, *„**Regimul de solvabilitate a companiilor de asigurări din Republica Moldova**”*, 0,5 c.a., În: Revista științifică „Studia Universitatis Moldaviae”, nr.7 (47), 2011, ISSN 1857-2073 USM, Chișinău, 2011. Categoria „C” https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/39258
5. **DOLGHI, Vladimir**. *„**Стратегический управленческий учет и его роль в формировании конкурентной стратегии управления предприятием”,*** 0,45 c.a. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale, ediţia XI, ”Creșterea competitivității economice în contextul formării societății bazate pe cunpaștere”, 28 - 29 octombrie 2016, Chișinău, 2016, CEP USM pag. 584-590. ISBN 978-9975-71-838-7.
6. **DOLGHI, Vladimir**, Dolghi Cristina. ***”Politici generale contabile internaţionale conform SIRF în contabilitatea operațiilor de reasigurare***”. 0,7 c.a. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale Jubiliare, ediţia VIII-a ”Modalităţi de eficientizare a sistemului economico-financiar în scopul dezvoltării economice durabile a Republicii Moldova”, 01-02 noiembrie 2013, USM, Chişinău, 2013, pag. 234-242. ISBN978-9975-71-446-4.
7. **DOLGHI, Vladimir**. ”***Politici contabile conform SIRF în contabilizarea primelor de asigurare subscrise pe contractele de asigurare directă***”. 0,5 c.a. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale Jubiliare, ediţia VIII-a ”Modalităţi de eficientizare a sistemului economico-financiar în scopul dezvoltării economice durabile a Republicii Moldova”, 10-02 noiembrie 2013, USM, Chişinău, 2013, pag. 264-269.ISBN978-9975-71-446-4.
8. **DOLGHI, Vladimir**, Siscanu Lina, „***Strategii și practici de instrumentare a dosarelor de daune în societățile de asigurări”***, 0,5 c.a. În: Materialele Conferinței științifico-practice Internaționale „Competitivitatea economiei naționale în contextul procesului de globalizare internațională”, 2-3 noiembrie 2012, USM, Chișinău, 2012, pag. 345-352. ISBN 978-9975-71-298-9.
9. **DOLGHI, Vladimir**. „***Учет посреднических операций профессиональных участников страхового рынка по заключению договоров страхования”***, 0,5 c.a. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale „Aspecte economico-financiare și sociale ale economiei Republicii Moldova în contextul transformărilor sistemice și integrării în spațiul european”, 26-27 noiembrie 2010, pag. 401-407. Chișinău, 2010. ISBN 978-9975-71-084-8.
10. **DOLGHI, Vladimir**. *„**Strategii de implementare a Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară în Republica Moldova”***, 0,5 c.a., În: Culegeri de lucrări ştiinţifice. Problemele socioeconomice ale Republicii Moldova: reflecţii şi sugestii. Volumul I. pag. 13-18. CEP USM, Chişinău, 2015. ISBN 978-9975-71-618-5.
11. **DOLGHI, Vladimir**, Dolghi Cristina. ***„Politici contabile conform Standardelor Internaţionale de Raportare Financiară în sistemul de asigurări”***, 0,5 c.a.. În:Culegeri de lucrări ştiinţifice. Problemele socioeconomice ale Republicii Moldova: reflecţii şi sugestii. Volumul I. pag. 6-12. CEP USM, Chişinău, 2015. ISBN 978-9975-71-618-5.
12. **DOLGHI, Vladimir.** *„**Некоторые аспекты ценообразования на рынке страховых услуг”***. În: Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитна система: вектори розвитку», 26 квітня 2018 р., м. Ужгород, Україна, pag.152-153, 26 aprilie 2018, Ujgorod, Ucraina. УДК 336 (477) (063). Ф59. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/22646 https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/39315
13. **DOLGHI, Vladimir**. ***„Структура страховой премии и факторы, влияющие на стоимость страховой услуги”***. În: Culegeri de articole științifice a Conferinței Științifice Internaționale „Contabilitatea și auditul în condițiile globalizării: Realități și perspective de dezvoltare, ediția a VII, 19-20 aprilie 2018, pag.289-292, CZU:368.025.1(478). IBN978-9975-127-59-2, ASEM. Chișinău, 2018. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/147041
14. **DOLGHI, Vladimir**, *”**Управленческий учет – информационная основа принятия решений”***. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice naţionale cu participare Internaţională: „Integrare prin cercetare și inovare”, 28 - 29 septembrie 2016, Chișinău, 2016, CEP USM pag. 232-235. ISBN 978-9975-71-818-9. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/76407
15. **DOLGHI, Vladimir**. ***”Управленческий учет и его роль в построение системы управления предприятием”***. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale, ediţia X, „Priorităţi strategice de modernizare inovaţională a economiei Republicii Moldova şi politici de dezvoltare durabilă la nivel mondial”, 30 - 31 octombrie 2015, Chişinău, 2015, CEP USM pag. 127-131. ISBN 97-9975-71-711-3.
16. **DOLGHI, Vladimir**. *”**Gestiunea cererilor legate de despăgubiri şi înregistrarea acestor cheltuieli în contabilitatea societăţii de asigurări”***. În: Materialele Conferinţei Ştiinţifice Internaţionale, ediţia IX, ”Politici şi mecanisme de inovare şi dezvoltare a proceselor economico - financiare şi sociale în plan naţional şi internaţional”, 31 octombrie - 01 noiembrie 2014, Chişinău, 2014, CEP USM, pag. 309-312. ISBN 978-9975-71-574-4.
17. **DOLGHI, Vladimir**, Dolghi Cristina, Manual. „***Contabilitatea societăților de asigurări. Politici contabile conform IFRS”***. Recomandat de Senatul Universității de Stat din Moldova, CEP USM, Chișinău, 2016, vol. 11 c.a., 198 p. ISBN 978-9975-71-875-2. http://dspace.usm.md:8080/xmlui/handle/123456789/1570

ADNOTARE

la teza de doctor în ştiinţe economice
Autor: DOLGHI Vladimir; Tema: „Reconfigurarea contabilităţii manageriale în societăţile de asigurări în contextul modernizării sistemului decizional intern”
Specialitatea: 522.02 CONTABILITATE; AUDIT; ANALIZĂ ECONOMICĂ

Structura tezei: adnotare, introducere, trei capitole, concluzii şi recomandări, bibliografie (255 de titluri), 29 anexe, 141 de pagini text de bază, 7 de tabele şi 9 figuri. Rezultatele obţinute sunt publicate în 17 lucrări ştiinţifice.
Cuvinte-cheie: contabilitate managerială; societăţi de asigurări; politici contabile; configurări contabile; raportare financiară; Standarde Internaţionale de Raportare Financiară; sistem informaţional, procese de afaceri; procese decizionale; sistem intern de gestiune a societăţii de asigurări; arhitectura procesului decizional; modelul de business în asigurări.
Domeniul de studiu: contabilitate.
Scopul cercetării constă în examinarea complexă a aspectelor teoretice şi aplicative de organizare a contabilităţii în cadrul proceselor de business specifice activităţii societăţii de asigurări, în vederea identificării problemelor existente şi fundamentării direcţiilor prioritare de reconfigurare a contabilităţii şi raportării manageriale în contextul implementării modelelor moderne de afaceri în industria de asigurări din ţară şi modernizării sistemului decizional intern conform tendinţelor internaţionale de dezvoltare şi practicilor ţărilor cu economii dezvoltate.
Obiectivele cercetării: revizuirea definiţiei de contabilitate managerială în contextul dezvoltării modelelor moderne de business; analiza sistemului informaţional al contabilităţii manageriale în calitate de producător de informaţii pentru factorii interni de decizii şi părţile interesate; delimitarea proceselor de business în sectorul de asigurări şi abordarea efectelor IFRS asupra politicilor de organizare a contabilităţii în cadrul acestora; investigarea cadrului de raportare şi identificarea soluţiilor aferente asigurării cu informaţii a procesului decizional intern al societăţii de asigurări în contextul modernizării acestuia; relevarea aspectelor metodologice şi a problemelor actuale de îmbunătăţire a calităţii contabilităţii manageriale în societăţile de asigurări; argumentarea tehnicilor de configurare a contabilităţii manageriale în funcţie de modernizarea sistemului decizional intern în sectorul de asigurări; dezvăluirea particularităţilor de implementare a remodelării contabilităţii şi raportării manageriale în contextul modernizării sistemului decizional al societăţii de asigurări.
Problema ştiinţifică importantă soluţionată rezidă în identificarea direcţiilor prioritare de dezvoltare şi reconfigurare a contabilităţii manageriale în societăţile de asigurări din Republica Moldova în contextul implementării modelelor moderne de afaceri în industria asigurărilor din ţară şi modernizării sistemului decizional intern conform tendinţelor internaţionale de dezvoltare şi practicilor ţărilor cu economii dezvoltate. Soluţionarea problemei propuse în cercetarea realizată a demonstrat avantajele recomandărilor formulate ce ţin de implementarea unor noi configurări contabile şi de raportare managerială în contextul modernizării sistemului decizional intern, unor abordări inovaţionale cu privire la asigurarea stabilităţii financiare a asigurătorului, contribuţia acestora la eficientizarea activităţii societăţii de asigurări, vizibilităţii acesteia pe piaţă, dezvoltarea portofoliului de clienţi, consolidarea relaţiei cu comunitatea şi sporirea de capital.
Semnificaţia teoretică şi valoarea aplicativă derivă din aplicabilitatea teoretică şi practică a contabilităţii pe procesele de business specifice activităţii societăţii de asigurări la nivel local. Semnificaţia teoretică rezidă în capacitatea de a oferi o înţelegere a proceselor de business în sectorul de asigurări şi de organizare a contabilităţii în cadrul acestora.
Implementarea rezultatelor ştiinţifice proiectate în teză au fost materializate prin aplicarea modelului de ţinere a contabilităţii separat pe procese de business specifice activităţii societăţii de asigurări în urma organizării de către USM a cursului „*Principii generale contabile internaţionale în practica societăţilor de asigurări conform IFRS”* şi implementării acestuia în toate entităţile din ramura de asigurări din ţară. 4 acte de implementare sunt anexate la teză. A fost elaborat manualul „*Contabilitatea societăţilor de asigurări. Politici contabile conform IFRS*”, care se utilizează la predarea cursului „*Contabilitatea societăţilor de asigurări*” la specialitatea „Contabilitate” din cadrul USM şi în alte instituţii de învăţământ din ţară. Rezultatele cercetării au fost publicate in 17 de lucrări în reviste ştiinţifice, conferinţe naţionale şi internaţionale. Totodată, rezultatele implementate pot fi utilizate şi de către organismele naţionale şi internaţionale de reglementare.

ANNOTATION

in the doctoral thesis in economic sciences

Author: Vladimir DOLGHI; Theme: "Reconfiguration of managerial accounting in insurance companies in the context of the modernization of the internal decision-making system"

Specialty: 522.02 ACCOUNTING; AUDIT; ECONOMIC ANALYSIS

Structure of the thesis*:* annotation, introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography (255 titles), 29 appendices, 141 pages of basic text, 7 tables and 9 figures. The obtained results are published in 17 scientific papers.

Keywords: managerial accounting; insurance companies; accounting policies; accounting settings; financial reporting; International Financial Reporting Standards; information system, business processes; decision-making processes; internal management system of the insurance company; the architecture of the decision-making process; the insurance business model;

Field of study: accounting.

The purpose of the research consists in the complex examination of the theoretical and applied aspects of the organization of accounting within the business processes specific to the activity of the insurance company, in order to identify the existing problems and to substantiate the priority directions for the reconfiguration of accounting and managerial reporting in the context of the implementation of modern business models in the insurance industry in the country and the modernization of the internal decision-making system according to international development trends and the practices of countries with developed economies.

Research objectives: revision of the definition of managerial accounting in the context of the development of modern business models; analysis of the management accounting information system as a producer of information for internal decision makers and stakeholders; the delimitation of business processes in the insurance sector and the approach to IFRS effects on accounting organization policies within them; the investigation of the reporting framework and the identification of solutions related to the information assurance of the internal decision-making process of the insurance company in the context of its modernization; revealing the methodological aspects and current problems of improving the quality of managerial accounting in insurance companies; arguing the techniques for configuring managerial accounting according to the modernization of the internal decision-making system in the insurance sector; revealing the particularities of implementing the remodeling of accounting and managerial reporting in the context of the modernization of the decision-making system of the insurance company.

Important scientific problem solved lies in the identification of the priority directions for the development and reconfiguration of managerial accounting in the insurance companies of the Republic of Moldova in the context of the implementation of modern business models in the insurance industry in the country and the modernization of the internal decision-making system according to international development trends and the practices of countries with economies developed. The solution to the problem given in the conducted research demonstrated the advantages of the recommendations formulated regarding the implementation of new accounting and managerial reporting configurations in the context of the modernization of the internal decision-making system, innovative approaches regarding ensuring the financial stability of the insurer, their contribution to the efficiency of the insurance company's activity , its visibility on the market, the development of the client portfolio, the strengthening of the relationship with the community and the increase of capital.

Theoretical significance and applied value derives from the theoretical and practical applicability of accounting on business processes specific to the activity of the insurance company at the local level. The theoretical significance resides in the ability to provide an understanding of business processes in the insurance sector and the organization of accounting within them.

Implementation of projected scientific results projected in the thesis, materialized through the implementation of the model of keeping accounting separately on business processes specific to the activity of the insurance company following the organization by USM of the course "General international accounting principles in the practice of insurance companies according to IFRS" and implementation in all entities in the insurance branch in the country. Some implementing documents are attached to the thesis. The manual "Accounting of insurance companies" was developed. Accounting policies according to IFRS", which is used in the teaching of the course "Accounting of insurance companies" in the specialty "Accounting" within the USM and in other educational institutions in the country. The research results were published in 17 papers in scientific journals, national and international conferences. At the same time, the implemented results can also be used by national and international regulatory bodies.

АННОТАЦИЯ
на докторской диссертации по экономическим наукам
Автор: Владимир ДОЛГИЙ,
Тема: «Реконфигурация управленческого учета в страховых обществах в контексте модернизации внутренней системы принятия решений»
Специальность: 522.02 БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ; АУДИТ; ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Структура диссертации: аннотация, введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография (255 наименований), 29 приложений, 141 страниц основного текста, 7 таблиц и 9 рисунков. Полученные результаты опубликованы в 17 научных статьях.

Ключевые слова: управленческий учет; страховые компании; учетная политика; конфигурации учета; финансовая отчетность; Международные стандарты финансовой отчетности; информационная система, бизнес-процессы; процессы принятия решений; внутренняя система управления страховой компании; архитектура процесса принятия решений; бизнес-модель в страховании.

Область исследования: бухгалтерский учет.

Цель исследования заключается в комплексном рассмотрении теоретических и прикладных аспектов организации бухгалтерского учета в рамках бизнес-процессов, характерных для деятельности страховых обществах, с целью выявления существующих проблем и обоснования приоритетных направлений реконфигурации управленческого учета и отчетности в условиях внедрения современных бизнес-моделей в страховой отрасли страны и модернизации внутренней системы принятия решений в соответствии с международными тенденциями развития и практикой стран с развитой экономикой.

Задачи исследования: пересмотр определения управленческого учета в контексте развития современных бизнес-моделей; анализ информационной системы управленческого учета как источника информации для внутренних факторов, принимающих решения, и заинтересованных сторон; разграничение бизнес-процессов в страховой сфере и изучении влияния МСФО на учетную политику в этих обществах; исследование структуры отчетности и определение решений, связанных с информационным обеспечением внутреннего процесса принятия решений страховых обществах в условиях ее модернизации; раскрытие методологических аспектов и актуальных проблем повышения качества управленческого учета в страховых обществах; обоснование методики конфигурации управленческого учета в соответствии с модернизацией внутренней системы принятия решений в страховой отрасли; выявление особенностей введения реконфигурированной бухгалтерской и управленческой отчетности в условиях модернизации системы принятия решений страхового общества.

Решение важной научной проблемы заключается в определении приоритетных направлений развития и реконфигурации управленческого учета в страховых обществах Республики Молдова в контексте внедрения современных бизнес-моделей в страховой отрасли страны и модернизации внутренней системы принятия решений в соответствии с тенденциями международного развития и практикой стран с развитой экономикой. Решенной в проведенном научном исследовании проблемы продемонстрировало преимущества сформулированных рекомендаций по внедрению новых конфигураций бухгалтерского учета и управленческой отчетности в условиях модернизации внутренней системы принятия решений, инновационных подходов по обеспечению финансовой устойчивости страховщика и их влиянии на эффективность деятельности страховых обществах, их имиджа на рынке, развитие клиентского портфеля, укрепление связей с сообществом и увеличение капитала.

Теоретическая значимость и прикладная ценность вытекают из теоретической и практической применяемости учета внутри бизнес-процессов, характерных для деятельности страховых обществах. Теоретическая значимость заключается в способности обеспечить понимание бизнес-процессов в страховом секторе и организации бухгалтерского учета внутри этих процессов.

Реализация прогнозируемых результатов в научной диссертации научных получены путем применения модели раздельного учета по бизнес-процессам, специфичным для деятельности страховых обществах. Также организован Государственным Университетом Молдовы курс по применению МСФО в практике страховых обществах «Общие международные принципы бухгалтерского учета в практике страховых компаний по МСФО» и внедрены во всех субъектах страховой отрасли страны. К диссертации прилагаются 4 акта о введении результатах в практике страховых обществах. Разработано и опубликован учебник «Бухгалтерский учет в страховых обществах», который используется при преподавании курса «Учет страховых компаний» по специальности «Бухгалтерский учет» в ГУМ и в других учебных заведениях страны. Результаты исследования были опубликованы в 17 статьях в научных журналах, были представлены на национальных и международных конференциях. В то же время полученные результаты могут быть использованы регулирующими органами на национальном и международном уровне.

DOLGHI Vladimir

RECONFIGURAREA CONTABILITĂȚII MANAGERIALE ÎN SOCIETĂȚILE DE ASIGURĂRI ÎN CONTEXTUL MODERNIZĂRII SISTEMULUI DECIZIONAL INTERN

522.02 CONTABILITATE; AUDIT; ANALIZĂ ECONOMICĂ

Rezumatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar: 21.03.2024

Formatul hârtiei A4, Hârtie ofset.
Tipar ofset
Tiraj 50 ex.

Coli de tipar: 2,85

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității de Stat din Moldova,
mun. Chișinău, str. Al. Mateevici, 60, MD-2009